

Faun Naturforvaltning AS
Fyresdal Næringsshage
3870 Fyresdal

Tlf. 35 06 77 00
Fax. 35 06 77 09

www.fnat.no
post@fnat.no

VILTFORVALTNING

FISKEFORVALTNING

PLAN- OG UTREDNING

UTMARKSBASERT
NÆRINGSUTVIKLING

ISO 9001 CERTIFISERT BEDRIFT

Faun rapport 006-2011

Aldersregistrering og bestandsvurdering for elg og hjort i Sør-Aurdal etter jakta 2010

Oppdragsgiver:
-Sør-Aurdal kommune

Forfatter: Lars Erik Gangsei

Forord

Dette året blir det lagt litt mer vekt på hjort, hjortevilt og trafikk samt flått og hjortelusflue som vi samlet inn data for systematisk for første gang i 2010.

Som vanlig er tannmaterialet fra Sør-Aurdal (nær) komplett! Nok en gang en stor takk til alle jegerne for et ypperlig innsamlet materiale.

Også i år har vi brukt noe "farge" i figurene. Dvs. for å markere enkelte av dataseriene er det brukt røde sirkler. I elektronisk format blir det da noe enklere å skille dataseriene fra hverandre. Samtidig skiller sirklene seg godt fra andre serier, så fargingen vil ikke skape problemer i svart-hvitt kopi.

Til sist takk til Aud Berit Anmarkrud som har stått for den praktiske datainnsamlinga og har kommet med innspill til rapporten.

Skitt jakt 2011!

Fyresdal 25.03.2011

Lars Erik Gangsei

Faun rapport 006-2011:

Tittel:	Aldersregistrering og bestandsvurdering for elg og hjort i Sør-Aurdal etter jakta 2010
Forfatter:	Lars Erik Gangsei
Tilgjengelighet:	Fritt
Oppdragsgiver:	Sør-Aurdal kommune
Prosjektleder:	Lars Erik Gangsei
Prosjektstart:	01.12.2010
Prosjektslutt:	01.04.2011
Referat:	Aldersregistrering av skutte elg i Sør-Aurdal 2010 er gjennomført. Det er gjort beregninger av utviklinga i tetthet, produksjon og struktur i elgbestanden for perioden 1988-2010. Elgtettheten etter jakta 2010 er beregnet til i underkant av 800 elg. Vi råder til å øke jaktuttaket til 400 elg for å redusere elgtettheten (kraftig) og skape grunnlag for en ytterligere forbedret bestandskondisjon og lavere konflikter med trafikken. Det er størst rom for å øke jaktuttakene vest for Begna. Tettheten av hjort vokser på Østlandet. Foreløpig er det relativt lite hjort i Sør-Aurdal. Alt tyder på at hjortetettheten vil øke på sikt, selv om veksten trolig bremses av harde vintere.
Sammendrag:	Norsk
Dato:	25.03.2011
Antall sider:	33 + vedlegg

Kontaktopplysninger Faun Naturforvaltning AS:

Post:	Fyresdal Næringshage 3870 FYRESDAL
Internet:	www.fnat.no
E-post:	post@fnat.no
Telefon:	35 06 77 00
Telefaks:	35 06 77 09

Kontaktopplysninger forfatter:

Navn:	Lars Erik Gangsei
E-post:	leg@fnat.no
Telefon:	35 06 77 01
Telefaks:	35 06 77 09

Innhold

Sammendrag.....	5
Materiale og metode.....	6
Materiale	6
Metode	7
Resultat.....	10
Hovedtall for de skutte elgene 2010	10
Utvikling med alder	11
Elgtetthet, kjønnsforhold m.m.	15
Bestandskondisjon	17
Elg og trafikk	20
Hjort	24
Regioninndeling.....	29
Diskusjon	31
Konklusjon.....	33
Vedlegg.....	33

Sammendrag

Aldersregistrering

I alt ble det skutt 290 elg i 2010. Det ble felt 10 hjort. Vi har mottatt tannkonvolutter fra i alt 267 elg og 3 hjort.

Elgtetthet og bestandsstruktur

Per 2010 er det beregnet å være om lag 780 elg etter jakt i Sør-Aurdal. Den beregnede elgtettheten etter jakt økte fra om lag 750 elg i 1988 til i underkant av 1200 elg etter jakt i 1992 og 1993. Fra denne toppen ble tettheten etter beregningene redusert til rundt 550 elg etter jakt i 2004. Etter dette har elgtettheten igjen økt frem til dagens nivå. Det er beregnet at jaktuttaket på 290 elg i 2010 vil gi liten reduksjon i elgtettheten frem mot jakta 2011. Per 2010 har man et kjønnsforhold rundt 1,5 ku per okse.

Bestandskondisjon

Bestandskondisjonen blir vurdert ut fra slaktevekter for kalver og ungdyr, samt kalv- og tvillingratene fra sett elg. Den gjennomsnittlige slaktevekta for kalver og ungdyr i 2010 var på henholdsvis 65 og 126 kg.

Kalveraten og tvillingraten falt kraftig i Sør-Aurdal i perioden 1990-95. I perioden fra ca. 2003 til 2007 så man indikasjoner på at både kalveraten og tvillingraten bedret seg noe. Etter 2007 har kalveraten og tvillingraten igjen blitt noe lavere. I 2010 ble det observert 0,6 kalv per ku og 14 % tvillingandel (1,14 kalv per kalveku).

Storokser og produktivitet hos kyr

Okser har en utholdende vekst frem til ca. 7-års alder. Dette gjelder både gevir og vekt. Kyrne sin kroppsvekst stopper ved 3-4 års alder når alle individ har nådd reproduktiv alder.

Regionene

4 ulike regioner i Sør-Aurdal ble vurdert. Status for elgbestanden i kommunen per 2010 er relativt lik. Den mest markerte forskjellen er at i arealene vest for Begna er elgtettheten høyere, i alle fall målt som "sett elg per jegerdag".

Jaktuttak 2010

Av hensyn til bestandskondisjonen, kostnader ved trafikkulykker, kostnader for skogbruket og et "føre var – prinsipp" i forhold til flått og hjortelusflue, er det vårt råd at man øker jaktuttaket til rundt 400 elg i 2010.

Hjort

I 2010 ble det skutt 10 hjort, vesentlig færre enn i 2009 da det ble felt 18 stk. På hele Østlandet øker tettheten av hjort hurtig relativt sett. På sikt vil det trolig også bli høyere tetthet av hjort i Sør-Aurdal, men snøforhold og harde vintere kan nok begrense veksten i hjortetetthet. I 2010 ble det rapportert 35 elgobservasjoner per hjorteobservasjon. Selv om dette ikke nødvendigvis gjenspeiler den reelle forskjellen i tetthet mellom artene hersker det ingen tvil om at elg fremdeles er den absolutt dominerende "store" hjorteviltarten i Sør-Aurdal.

Materiale og metode

Materiale

Aldersregistrering

Aldersregistreringen skjer ved hjelp av tannsnitt. Som en del av kvalitetssikringssystemet har vi ved Faun laget en egen prosedyre for aldersregistrering av hjortevilttenner. Kalken i de innsamlede tennene blir fjernet ved å sette tennene i 5 % saltsyre (HCl). Tennene blir da myke. For å fjerne syrerester fra tennene blir de satt i rennende vann minst 1 døgn.

Det blir så tatt snitt (tykkelse mindre enn 40 tusendels millimeter) på langs av tanna fra nederst på tannrota og ca 1/3 opp på tannhalsen. Emaljen blir ikke brukt. Snittene blir farget i Hematoxylin (et fargestoff), lagt på objektglass og alderen blir avlest under lupe. Man kan da lese av "årringer" i kalklaget.

Alle objektglass blir tatt vare på og registreringene fra tannkonvoluttene blir lagt inn i en egen tabell (jamfør vedlegg over aldere). Nytt for 2010 var at forekomsten av flått og hjortelusflue ble registrert på tannkonvoluttene.

Elg

Fra 1988 til 2010 er det skutt 5 119 elg i Sør-Aurdal kommune etter tall fra Hjorteviltregisteret (www.hjortevilt.no) (perioden 2008-10) og tall oppgitt fra Sør-Aurdal kommune (1988-2007). Aldersregistreringer er gjennomført fra og med 2003. I alt kjenner man alderen, slaktevekt etc., til 1 838 elg skutt i Sør-Aurdal i denne perioden, inkludert noen kalver og ungdyr skutt i perioden 2000 -02.

Hjort

Etter data fra www.ssb.no er det skutt 158 hjort i Sør-Aurdal i perioden 1986-2007 og 2009-10. For 2008 mangler data. Vi har "aldersdata" fra i alt 26 hjort felt i perioden 2006-10.

Metode

Kohortsanalyse

Metoden vi benytter finpusses noe fra år til år. Prinsippet er hele tiden det samme; dersom man ser bort fra migrasjon og naturlig dødelighet vil alle elger med leveområde i Sør-Aurdal før eller senere bli skutt i Sør-Aurdal. Siden vi kjenner alderen til alle elger som er skutt i Sør-Aurdal i 2010 vet vi i hvilken periode de har levd og hvor gamle de til en hver tid har vært.

I tabell 1 og 2 har vi vist rådataene for henholdsvis kyr og okser skutt i Sør-Aurdal. I tabell 1 har vi illustrert med "piler og tegn" prinsippet for kohortsanalysen. Merk at gruppa 10,5 + inneholder alle individ med alder 10 år og eldre. Siden dette er mange aldersklasser vil regnestykkene i tabellene 1 og 2 ikke stemme i overgangen mellom aldersklassene 10,5 + til 9,5. For resten av oppsettet skal det stemme! Prøv gjerne☺

Programmet som brukes i kohortsanalysen, WinBugs, "gjetter" på en elgbestand etter jakta 2010. Ved å bruke denne "gjettingen" og legge til antall skutte elg i 2010 finner man elgbestanden før jakt i 2010. Neste steg er å addere antall elg som er naturlig døde fra jaktslutt 2009 til jaktstart 2010 for å finne bestanden etter jakt i 2009. "WinBugs" beregner antall naturlig døde ut fra at hvert enkelt individ har 5 % sjanse for å dø naturlig i perioden mellom jaktslutt og jaktstart. Beregnet antall døde elg per aldersklasse og år er også vist i tabellene 1 og 2. Samme prosedyre gjentas for alle år og aldersklasser tilbake til 2003.

Etter at "WinBugs har regna" gjennom hele regnestykket beregnes det hvor sannsynlig "gjettingen" er. Dette gjøres ved å sammenligne med informasjon som er lagt inn i programmet, jaktinnsats, sett elg etc. Prosessen starter da på nytt ved at "WinBugs gjør en ny gjetting" og regner gjennom det samme på nytt. Dersom den nye "gjettingen" er mer sannsynlig enn den første gjøres neste gjetting med utgangspunkt i den siste gjettingen og vice versa. Slik fortsetter man til "gjettingene" ikke lenger endrer seg.

En sammenligning er å finne vegen til en fjelltopp med bind for øynene. Først tar man et steg i vilkårlig retning. Dersom man står høyere enn utgangspunktet tar man et nytt steg i vilkårlig retning, står man lavere går man tilbake til utgangspunktet og prøver på nytt. Slik fortsetter man. Selv om vegen til toppen vil "gå i sikksakk" kommer man til slutt til topps.

For perioden 1988 – 2002 har man ikke aldersregistreringsdata. Grunnprinsippet i metoden er likevel det samme.

Konfidensintervall

I flere av figurene blir det benyttet konfidensintervall. Under gitte forutsetninger (ikke alltid oppfylt!) viser disse intervallene yttergrensene hvor man med 95 % sikkerhet vet at den reelle verdien befinner seg innenfor. Dess større antall observasjoner som ligger bak, dess smalere blir konfidensintervallene. Konfidensintervallene viser også at ved kohortsanalyser er man mest usikker på beregningene for siste år. Dette er helt naturlig siden en stor del av elgbestanden fremdeles er i live.

Tabell 1: For kyr: Antall skutte, beregnet antall før- og etter jakt, samt beregnet antall naturlig døde fordelt på år og alder.

Kyr	Alder	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	0,5	93	83	105	96	156	139	148	147
	1,5	63	55	51	84	77	135	114	120
	2,5	46	41	41	37	67	56	99	83
Beregnet bestand før jakt	3,5	45	36	33	29	32	54	49	79
	4,5	36	33	27	28	22	24	42	42
	5,5	30	32	28	24	24	19	20	34
	6,5	19	25	28	25	22	20	18	19
	7,5	9	17	21	22	22	20	17	13
	8,5	15	5	13	19	20	16	20	12
	9,5	13	11	5	12	18	18	13	15
	10,5 +	85	70	67	63	61	65	71	81
	Sum	454	408	419	439	521	566	611	625
Skutte kyr i forhold til alder	Alder	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	0,5	35	30	18	15	14	19	27	26
	1,5	20	13	12	14	18	31	27	33
	2,5	8	7	11	4	11	5	16	19
	3,5	10	7	4	6	6	10	5	16
	4,5	3	4	2	3	2	3	6	8
	5,5	4	3	3	1	3	0	1	5
	6,5	1	4	5	2	1	2	5	4
	7,5	4	4	1	2	5	2	4	3
	8,5	3	0	0	1	1	4	2	2
	9,5	3	1	1	3	3	4	4	4
	10,5 +	19	7	4	7	6	7	15	13
	Sum	110	80	61	58	70	82	110	133
Beregnet antall døde utenom jakt	Alder	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	0,5	2	3	4	4	7	6	5	6
	1,5	2	1	2	3	3	5	4	4
	2,5	2	1	1	1	2	3	4	3
	3,5	1	1	1	1	1	2	2	3
	4,5	1	1	1	1	1	1	2	2
	5,5	1	1	1	1	1	1	1	1
	6,5	1	1	1	1	1	1	1	1
	7,5	0	0	1	1	1	1	1	0
	8,5	1	0	0	0	1	0	1	0
	9,5	0	0	0	0	0	0	0	1
	10,5 +	3	2	2	2	2	2	2	2
	Sum	16	13	13	14	19	22	22	23
Beregnet bestand etter jakt	Alder	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	0,5	58	53	87	81	142	120	125	121
	1,5	43	42	39	70	59	104	87	87
	2,5	38	34	30	33	56	51	83	64
	3,5	35	29	29	23	26	44	44	63
	4,5	33	29	25	25	20	21	36	34
	5,5	26	29	25	23	21	19	19	29
	6,5	18	21	23	23	21	18	13	15
	7,5	5	13	20	20	17	20	13	10
	8,5	12	5	13	18	19	13	16	10
	9,5	10	10	4	9	15	16	9	11
	10,5 +	66	63	63	56	55	58	56	48
	Sum	344	328	358	381	451	484	501	492

Tabell 2: For okser: Antall skutte, beregnet antall før- og etter jakt, samt beregnet antall naturlig døde fordelt på år og alder.

Okser	Alder	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	0,5	138	123	109	129	142	137	147	136
	1,5	81	87	91	91	103	123	116	114
	2,5	36	47	55	62	64	68	80	79
Beregnet bestand før jakt	3,5	28	22	29	40	52	43	51	63
	4,5	34	18	16	23	28	40	33	36
	5,5	17	18	14	13	18	19	30	21
	6,5	15	9	11	10	9	13	13	16
	7,5	9	7	6	6	7	5	6	7
	8,5	2	4	6	4	3	5	4	2
	9,5	1	1	2	5	3	3	3	3
	10,5 +	12	12	11	10	11	13	10	8
	Sum	373	348	350	393	440	469	493	485

Skutte kyr i forhold til alder	Alder	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	0,5	47	28	14	22	13	15	27	24
	1,5	31	30	28	25	31	38	34	38
	2,5	12	17	14	8	19	15	14	35
	3,5	10	5	5	12	11	9	13	20
	4,5	16	3	2	5	8	10	11	13
	5,5	8	6	4	4	4	6	13	10
	6,5	8	3	5	3	4	7	6	11
	7,5	5	1	2	3	2	1	4	4
	8,5	1	1	1	1	0	2	1	0
	9,5	0	0	1	2	0	1	2	1
	10,5 +	1	0	1	1	0	4	2	1
	Sum	139	94	77	86	92	108	127	157

Beregnet antall døde utenom jakt	Alder	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	0,5	4	4	4	5	6	6	5	5
	1,5	2	2	2	2	3	5	3	4
	2,5	2	1	1	1	2	3	3	2
	3,5	1	1	1	1	1	2	2	2
	4,5	1	0	1	0	0	1	1	1
	5,5	0	0	0	0	0	0	0	1
	6,5	0	0	0	0	0	0	0	0
	7,5	0	0	0	0	0	0	0	0
	8,5	0	0	0	0	0	0	0	0
	9,5	0	0	0	0	0	0	0	0
	10,5 +	0	0	0	0	0	0	0	0
	Sum	11	9	9	10	13	16	15	15

Beregnet bestand etter jakt	Alder	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	0,5	91	95	95	107	129	122	120	112
	1,5	50	57	63	66	72	85	82	76
	2,5	24	30	41	54	45	53	66	44
	3,5	18	17	24	28	41	34	38	43
	4,5	18	15	14	18	20	30	22	23
	5,5	9	12	10	9	14	13	17	11
	6,5	7	6	6	7	5	6	7	5
	7,5	4	6	4	3	5	4	2	3
	8,5	1	3	5	3	3	3	3	2
	9,5	1	1	1	3	3	2	1	2
	10,5 +	11	12	10	9	11	9	8	7
	Sum	234	254	273	307	348	361	366	328

Resultat

Hovedtall for de skutte elgene 2010

Tabell 3: Hovedresultat for okser skutt 2010:

Alder	Snittvekt	n
0,5	66	24
1,5	130	38
2,5	158	35
3,5	190	20
4,5	217	13
5,5	235	10
6,5	252	11
7,5	239	4
8,5		0
9,5	285	1
10 +		1
Sum		157

Tabell 4: Hovedresultat for kyr skutt 2010

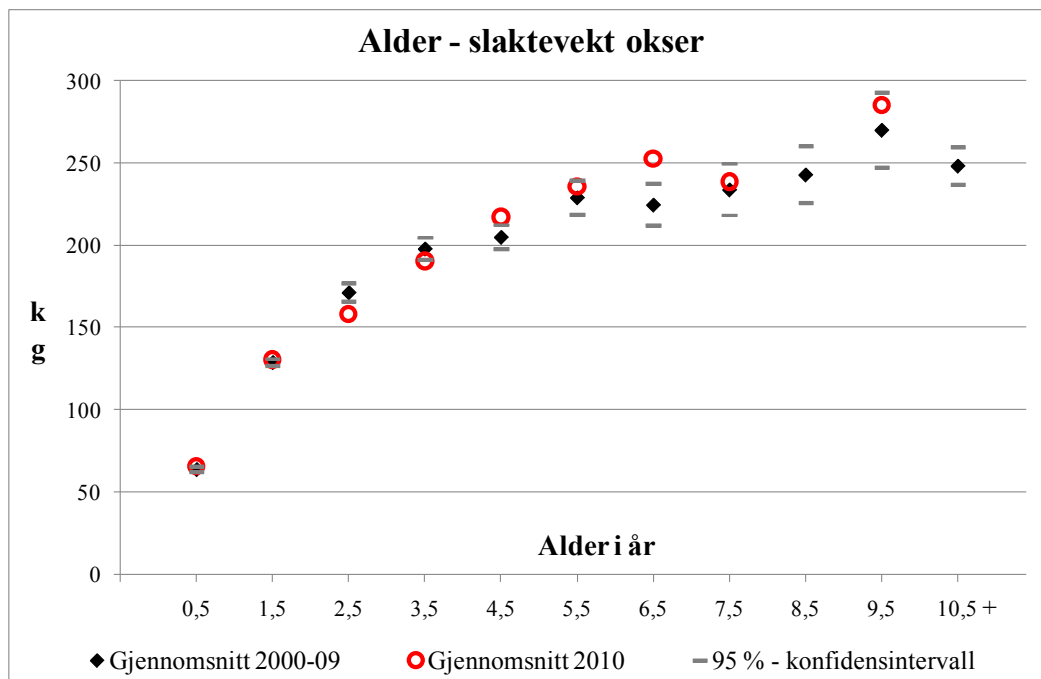
Alder	Snittvekt	n
0,5	55	27
1,5	109	32
2,5	145	20
3,5	155	6
4,5	158	2
5,5	153	5
6,5	159	8
7,5	162	2
8,5	150	5
9,5	135	1
10 +	174	11
Sum		119

I følge data på www.hjortevilt.no ble det skutt 290 elg i valdene administrert fra Sør-Aurdal i 2010. Vi har fått inn tenner/ tannposer/ slaktevekt for i alt 267 elg.

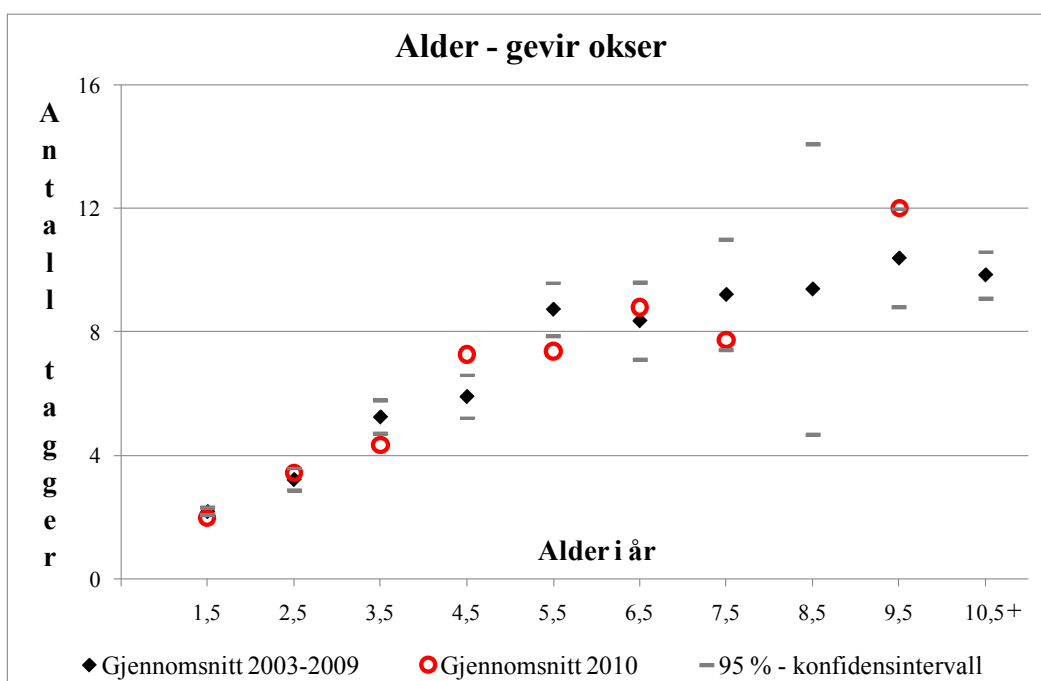
Det ble felt 10 hjort. Vi har mottatt tannkonvolutter fra 3 stk.

Utvikling med alder

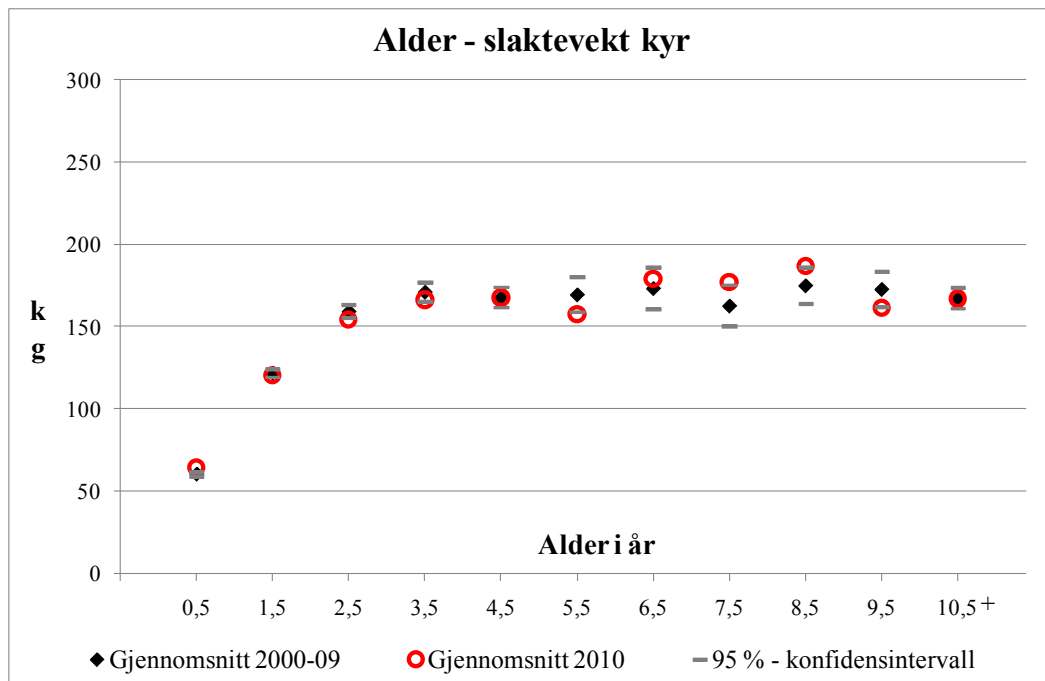
Okser

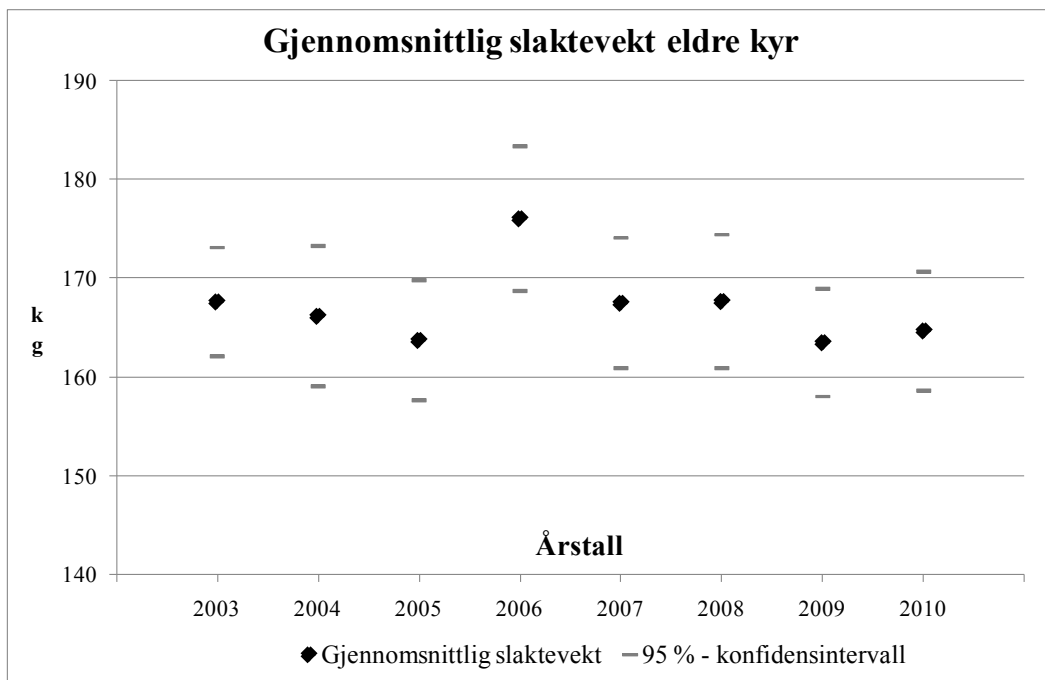
Figur 1: Gjennomsnittsvekter i forhold til alder for okser skutt i Sør-Aurdal i perioden 2000-2009 med svarte ruter (n = 849). Grå streker viser øvre og nedre grense for 95 % konfidensintervall for forventet vekt til de samme aldersklassene. Sirklene (røde) viser gjennomsnittlig vekt for okser felt i 2010 (n = 135).

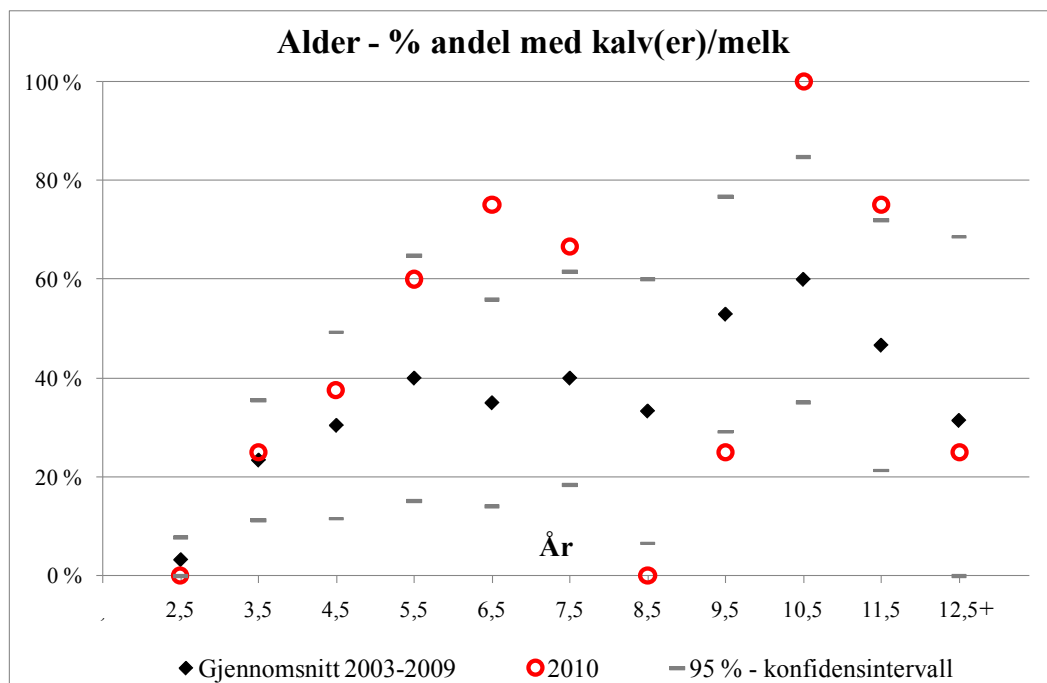
Figur 2: Gjennomsnittlig antall tagger i forhold til alder for okser skutt i Sør-Aurdal i perioden 2003-2009 med svarte ruter (n = 446). Grå streker viser øvre og nedre grense for 95 % konfidensintervall for antall tagger til de samme aldersklassene. Sirklene (røde) viser gjennomsnittlig antall tagger for okser felt i 2010 (n = 105).

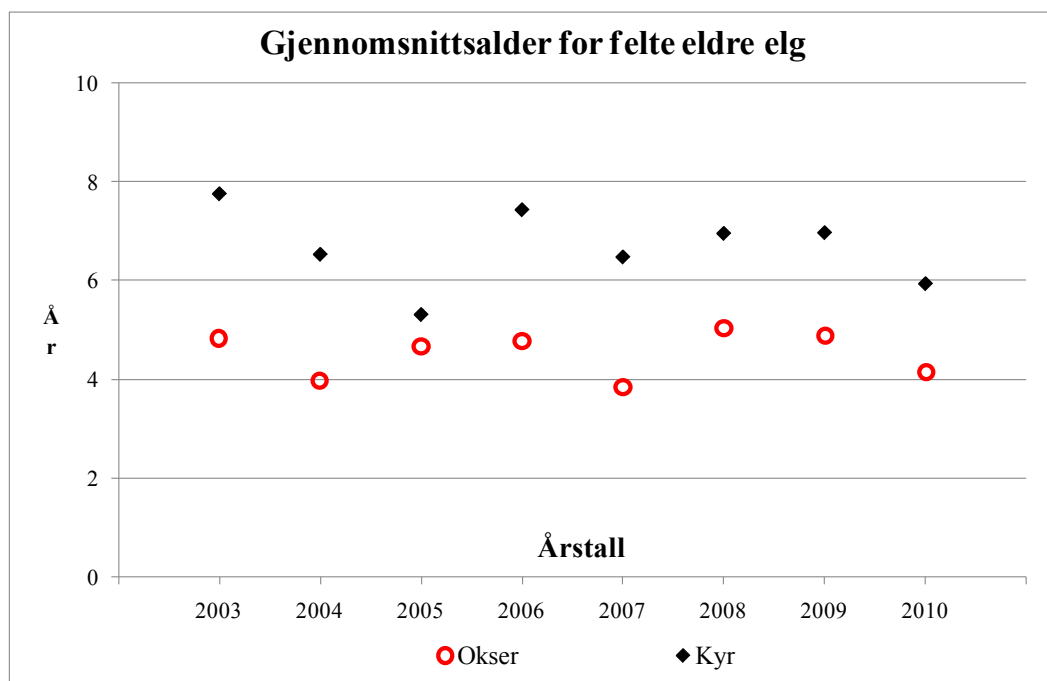
Figur 3: Gjennomsnittsvekter i forhold til alder for kyr skutt i Sør-Aurdal i perioden 2000-2009 med svarte ruter ($n = 662$). Grå streker viser øvre og nedre grense for 95 % konfidensintervall for forventet vekt til de samme aldersklassene. Sirklene (røde) viser gjennomsnittlig vekt for kyr felt i 2010 ($n = 112$).

Figur 4: Gjennomsnittsvekter i forhold til årstall for eldre kyr skutt i Sør-Aurdal i perioden 2003-2010 med svarte ruter ($n = 338$). Grå streker viser øvre og nedre grense for 95 % konfidensintervall for forventet vekt de ulike årene.

Figur 5: Andel elgkyr i ulike aldersklasser som hadde kalv(er) og/eller melk i juret i perioden 2003-2009 ($n = 281$). 95 % konfidensintervall med grå streker. Sirkler (røde) viser andelene per aldersklasse for 2010 ($n = 74$).

Figur 6: Gjennomsnittsaldere for felte kyr (ruter, $n = 355$) og okser (sirkler (røde), $n = 424$) minst 2 år gamle felt i Sør-Aurdal i perioden 2003-2010.

Vekt/ gevir -okser

Figur 1 og 3 viser at okser vokser frem til ca. syv års alder. Dette gjelder både slaktevekt og gevir målt som antall tagger. Disse figurene har vært kommentert utfyllende i tidligere års rapporter.

Den tyngste elgen som ble felt i Sør-Aurdal i 2010 var på 290 kg i slaktevekt. Av 85 elgokser med alder over 2,5 år hadde 13 stk en slaktevekt på 250 kg eller mer. Dette er en relativt høy andel. Av områder hvor vi har et bra datamateriale skiller Valdres sammen med Søndre Land og Ådal i ringerike seg ut som arealer med høy andel ”storokser”.

Vekt/ produktivitet kyr

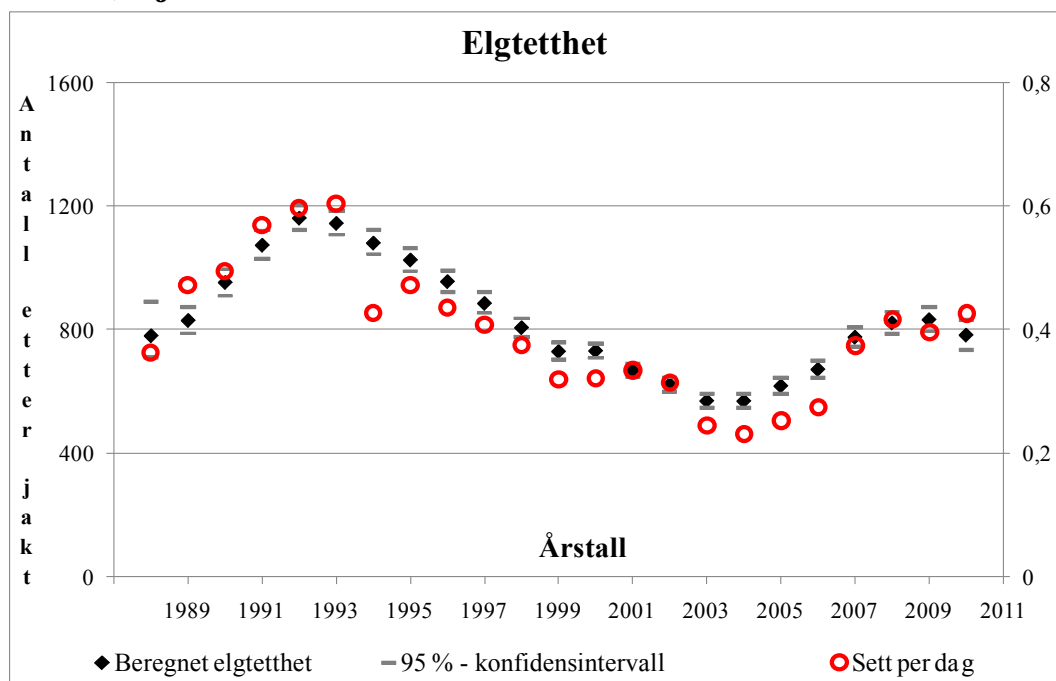
Kyr med alder minst 2,5 år hadde gjennomsnittlig slaktevekt på 165 kg i 2010. Figur 4 viser at den gjennomsnittlige slaktevekta for eldre kyr har vært stabil i perioden 2003-10. Et snitt på 165 kg er høyt sammenlignet med områdene i Agder, Telemark og mye av Buskerud, men lavt sammenlignet med for eksempel Østfold fylke hvor tilsvarende gjennomsnitt er ca. 180 kg. På Ringerike og i Kongsberg observerte man svært lave slaktevekter hos kyr i 2010. Dette er ikke tilfellet i Sør-Aurdal og Søndre Land. Vi tolker dette som et positivt tegn for elgbestanden i Sør-Aurdal.

Figur 3 viser at kyrne sin slaktevekt i gjennomsnitt ikke øker fra ca. 3 års alder. Dette stemmer bra med figur 5 som viser at fra 4-5 års alder har en relativt høy andel av de skutte kyrne kalv. Merk at andelene vist i figur 5 overveiende sannsynlig er lavere enn de reelle kalvandelene per aldersklasse siden kyr uten kalv er overrepresentert i jaktuttaket. I Sør-Aurdal blir en relativt høy andel av de skutte kyrne registrert enten med melk eller kalv. I mange forvaltningsmiljø blir det sett på som uheldig å ta ut kalveførende kyr. Etter vår oppfatning er det helt nødvendig for å klare å regulere elgtettheten. Det ser heller ikke ut til at elgbestanden er ”dårligere” i områder hvor kalveførende kyr utgjør en betydelig andel av jaktuttaket, snarere tvert i mot.

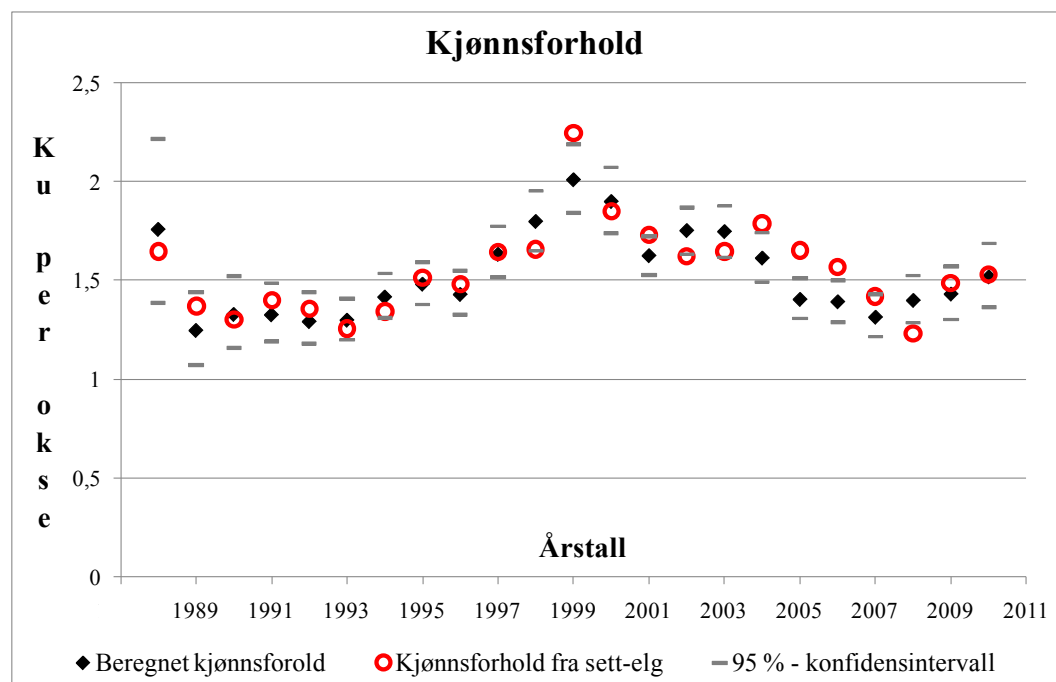
Gjennomsnittsalder

De gjennomsnittlige aldrene til eldre okser og eldre kyr er på nivå med tidligere år, eller litt lavere. Gjennomsnittsalderen til de eldre oksene har holdt seg relativt stabile rundt 4 til 4,5 år i hele perioden. Gjennomsnittsalderen til de eldre kyrne varierer mer, men ligger ganske jevnt i overkant av 6 år. Noen tilfældigheter spiller nok inn i gjennomsnittsalderen for kyr. I perioder hvor elgtettheten vokser forventer man redusert snittalder.

Elgtetthet, kjønnsforhold m.m.

Figur 7: Beregnet elgtetthet etter jakt i perioden 1988-2010 med svarte ruter. Sett per dag med (røde) sirkler. 95 % -konfidensintervall for antall elg er vist med grå streker.

Figur 8: Beregnet kjønsforhold "midt i jakta" i perioden 1988-2010 med svarte ruter og 95 % konfidensintervall med grå strek. Ku per okse fra sett elg med (røde)sirkler.

Beregningene gjort etter jakt i 2010 stemmer svært bra med beregningene gjort etter jakta 2009¹. Per 2010 er det beregnet å være om lag 780 elg etter jakt i Sør-Aurdal. Beregninga av antall elg med kohortsanalysen og ”sett per dag” stemmer svært bra med hverandre. Den beregnede elgtettheten etter jakt økte fra om lag 750 elg i 1988 til i underkant av 1200 elg etter jakt i 1992 og 1993. Fra denne toppen ble tettheten etter beregningene redusert til rundt 550 elg etter jakt i 2004. I perioden 2005 – 07 reduserte man jaktuttakene til rundt 150 elg årlig. Dette, sammen med en svært høy kalverate i 2007, har gitt en tydelig økning i beregnet elgtetthet.

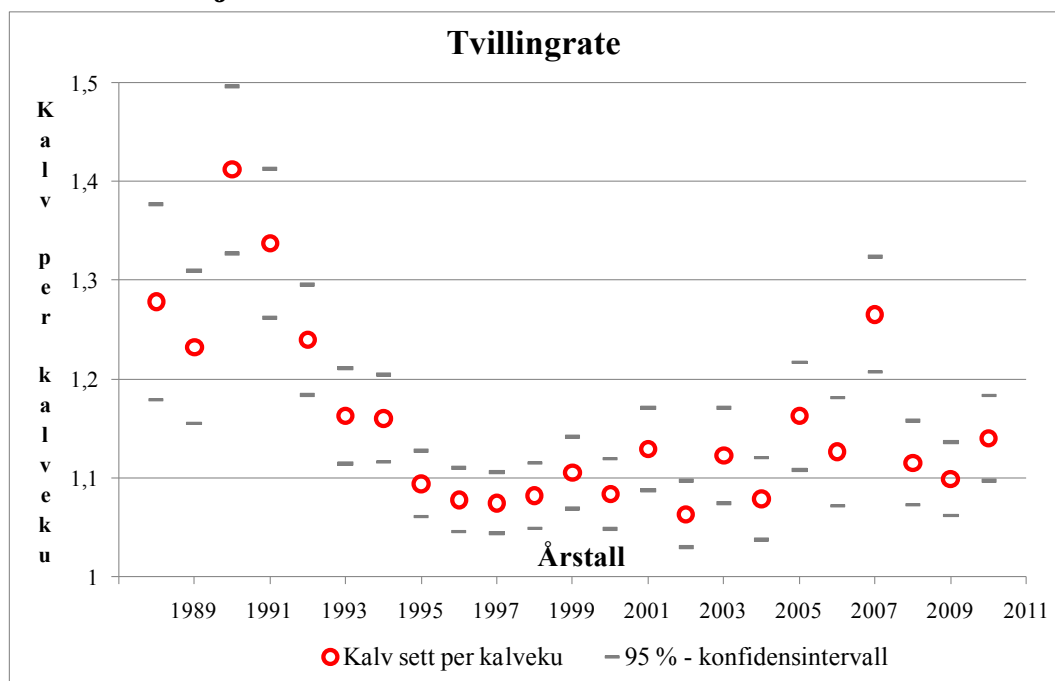
Kjønnsforholdet i beregninga og sett elg stemmer bra med hverandre. Kjønnsforholdet ble stadig skeivere i perioden 1988-1999. I perioden 1999-2007 jevnet kjønnsforholdet seg igjen, hovedsakelig ved at det ble tatt ut mer kyr i jaktuttakene. Per 2010 er det beregnet at det er rundt 1,5 ku per okse i Sør-Aurdal.

Kjønnsforholdet endrer seg gjennom jaktperioden, særlig i år hvor det blir skutt en stor andel okser. Kjønnsforholdet er ”jevnere” før jaktstart enn etter ”jaktslutt”.

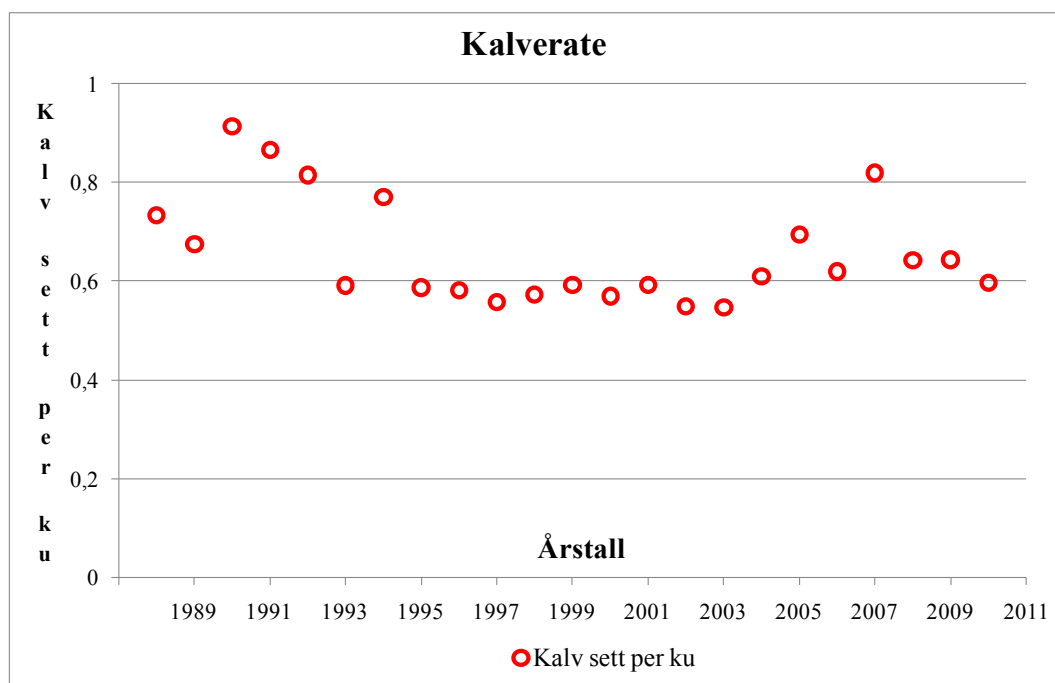
I forvaltningsmiljø er det vanlig å anbefale et kjønnsforhold rundt 1,5 ku per okse. Vi vil likevel peke på at det finnes massevis av eksempler på elgbestander hvor kjønnsforholdet har vært skeivere, men hvor man har opprettholdt en god bestandskondisjon.

¹ Gangsei, 2010. Aldersregistrering og bestandsvurdering for elg i Sør-Aurdal etter jakta 2009. Faun-Rapport 014-2010. 23s.

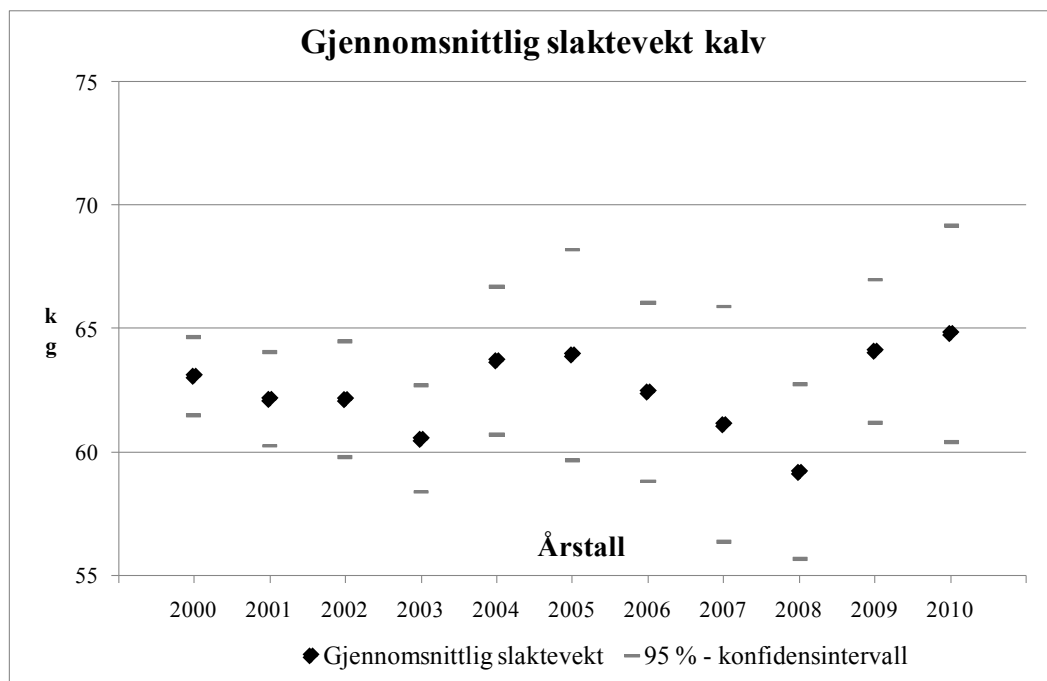
Bestandskondisjon

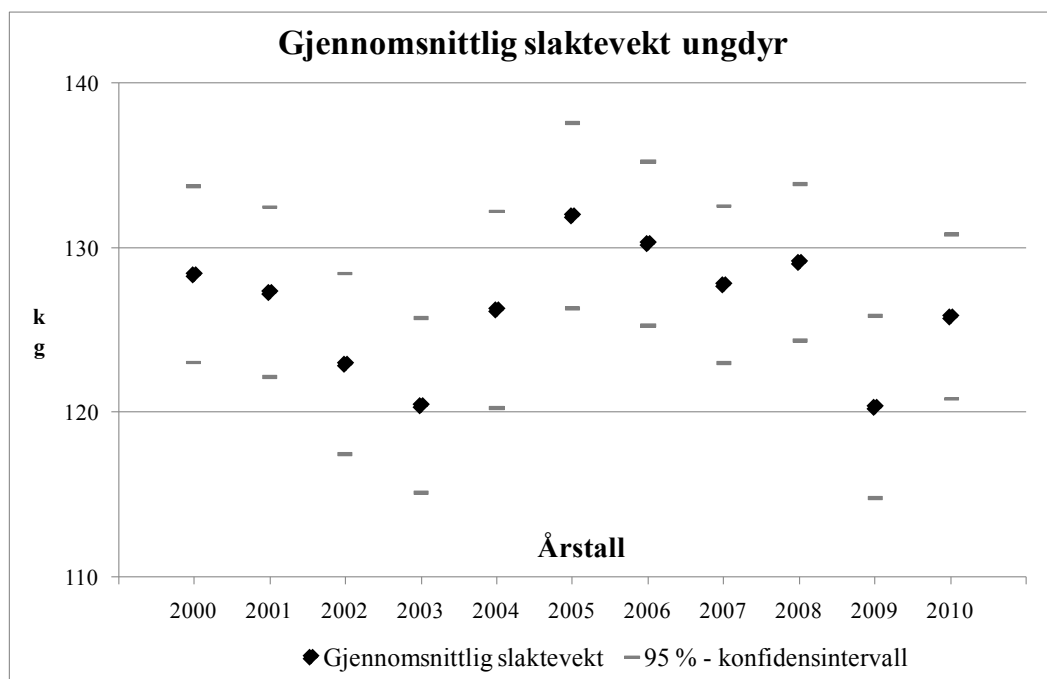
Figur 9: Kalv per kalveku/ tvillingrate fra sett elg i Sør-Aurdal i perioden 1988-2010. 95 % konfidensintervall med grå streker.

Figur 10: Kalv per ku fra sett elg i Sør-Aurdal i perioden 1988-2010.

Figur 11: Gjennomsnittsvekter i forhold til årstall for kalver skutt i Sør-Aurdal i perioden 2000-2010 med svarte ruter ($n = 507$). Grå streker viser øvre og nedre grense for 95 % konfidensintervall for forventet vekt de ulike årene.

Figur 12: Gjennomsnittsvekter i forhold til årstall for ungdyr skutt i Sør-Aurdal i perioden 2000-2010 med svarte ruter ($n = 516$). Grå streker viser øvre og nedre grense for 95 % konfidensintervall for forventet vekt de ulike årene.

Kalv- og ungdyrvekter

Bestandskondisjonen blir vurdert ut fra slaktevekter for kalver og ungdyr, samt kalve- og tvillingratene fra sett elg. Den gjennomsnittlige slaktevekta for kalv var på 65 kg i 2010. Man skal merke seg at det er registrert en kalv med slaktevekt 111 kg, noe som virker høyt, men ikke utrolig. Dersom dette individet ”kuttet ut” blir gjennomsnittsvakta for kalver på 63 kg. Figur 11 indikerer at kalvevektene har vært relativt stabile helt fra 2000. Gjennomsnittlig vekt for ungdyr i 2010 var på 126 kg. Også ungdyrvektene har vært relativt stabile siden år 2000.

Både kalve- og ungdyrvektene ligger på noe lavere nivå enn det man vanligvis regner som ”brukbart”. Ofte regnes gjennomsnittlig kalvevekt på 65 kg og ungdyr vekt på 130-135 kg som brukbart. Innenfor områdene hvor vi (Faun) kjenner brukbart er det store forskjeller. ”Ytre deler” av Agder og Telemark har typisk slaktevekter for kalv rundt 50 kg i gjennomsnitt, noen områder lavere. I Østfold finner man gjennomsnittlige slaktevekter for kalv på 70-75 kg. Man kan også merke seg at ”høykondisjonsområder” som Trøndelagsfylkene tilsynelatende begynner å se nedgang i kalvevektene med gjennomsnitt rundt 60 kg i Sør-Trøndelag og 57 kg i Nord-Trøndelag i 2010 etter tall fra www.hjortevilt.no. Det skal bemerkes at tallmaterialet for slaktevekter ikke er komplett for alle kommunene i Trøndelag. Man skal også merke seg at kalve- og tvillingraten fremdeles er høy i begge Trøndelagsfylkene.

Kalve- og tvillingrate

Kalveraten og tvillingraten falt kraftig i Sør-Aurdal i perioden 1990-95. I perioden fra ca. 2003 til 2007 så man indikasjoner på at både kalveraten og tvillingraten bedret seg noe. Etter 2007 har kalveraten og tvillingraten igjen blitt noe lavere. I 2010 ble det observert 0,6 kalv per ku og 14 % tvillingandel (1,14 kalv per kalveku). Det hadde vært ønskelig med både høyere kalve- og tvillingrate i Sør-Aurdal. Likevel merker man seg at både kalve- og tvillingraten i de siste 5 årene har ligget på høyere nivå enn i perioden 1995-2005.

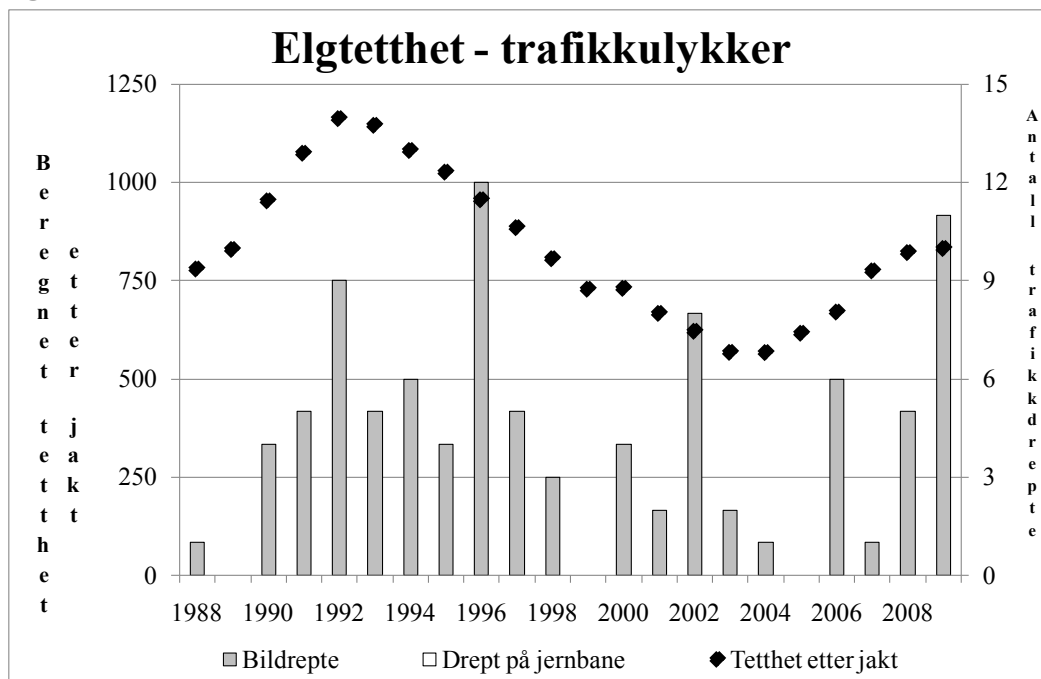
Vekter og kalveproduksjon hos eldre kyr

Vektene til de eldre kyrne er også kommentert tidligere i rapporten. I mange områder, for eksempel i Agder har det vært en offisiell målsetning fra fylkesleddet (Fylkesmann og fylkeskommune) å skyte en lav andel kyr med slaktevekt over 180 kg. Begrunnelsen er at de tyngste kyrne også har høyest kalverater. Det er ingen grunn til å betvile at det er en god sammenheng mellom vekt hos elgkyr og kalveproduksjon. Sammenhengen er vist i flere forskningsstudier.

I tallmaterialet fra Ringerike har vi sett at de tyngste og de letteste kyrne ofte er kalvløse. Gjennomsnittsvakta for kalvløse kyr og kyr med kalv og/ eller melk er imidlertid svært lik. Vår tolkning har vært at de aller tyngste kyrne er individ som av en eller annen grunn har mistet kalven(e) og derfor er svært feite, mens de minste kyrne er uten kalv. ”Kroppstørrelsen” blant de kalveførende kyrne er derfor trolig større, men de er trolig noe mindre ”kjøtt/ fettsatt” under jakta.

Vår oppfatning er at sammenheng mellom kyrne sin vekt og kalveproduksjon tillegges alt for stor vekt når avskytningsstrategier skal velges. For eksempel har man i Østfold ”alltid” skutt svært mange tunge kyr, gjennomsnittsvekt for eldre kyr skutt i perioden fram til 2010 ligger på rundt 180 kg (www.hjortevilt.no). Bestandskondisjonen i Østfold er høyest i Norge med et mulig unntak for fylkene i Nord-Norge. Vår oppfatning er at den gjennomsnittlige jeger i liten grad kan skille ”store” kyr fra ”små” kyr før de er skutt.

Elg og trafikk

Figur 13: Registrert antall trafikkdrepte elg (på høyre akse, dvs. "bildrepte" (grå) i Sør-Aurdal i perioden 1988-2009. Data fra www.ssb.no. Merk at årstalla følger jaktåret for trafikkdrepte. Søylene for 1988 representerer tidsrommet 1. april 1988 til 31. mars 1989 osv. Beregnet antall elg etter jakt i tidsrommet 1988-2009 er vist med svarte "ruter" (venstre akse).

Fallvilt er registrert hos Statistisk Sentralbyrå (www.ssb.no). Figur 13 viser antall trafikkdrepte i Sør-Aurdal. Som man ser av figuren følger den registrerte naturlige dødeligheten tetthetsutviklingen i bestanden noenlunde godt når man ser det hele over tid. Den årlige variasjonen er stor. Årene 1996/97, 2002-03 og 2009/10 skiller seg markert ut. Snøforholdene de ulike vinterne har helt sikkert stor påvirkning på disse årene.

Det hersker liten tvil om at over tid vil antall trafikkulykker i Sør-Aurdal samsvare godt med hvordan elgtettheten utvikler seg. Utviklingen i nabokommuner "som har elg på vinterbeite i Sør-Aurdal" har selvsagt også betydning. M.a.o. dersom man halverer elgtettheten vil man forvente halvparten så mange trafikkulykker med elg som om elgtettheten var holdt stabil. Det vil selvfølgelig likevel være slik at reduksjon av tettheten som "sogner til ulykkesutsatte områder" vil gi bedre effekt enn å redusere tettheten av elg som sogner til mindre ulykkesutsatte områder.

Hjorteviltulykker og trafikk er et tema som blir stadig mer vektlagt i all offentlig forvaltning. Det er særlig aktualisert ved at fylkeskommunen nå har ansvar både for jaktbart vilt og et betydelig antall vegstrekninger. Det finnes "aktive" tiltak man kan sette i verk for å begrense antall trafikkulykker med hjortevilt. God og kontinuerlig siktrydding langs vegene er et viktig tiltak. Målrettet føring er et annet tiltak som er brukt.

Det vil være viktig å prioritere ressursbruken på de mest skadeutsatte strekningene. Gode registreringsrutiner for hvor ulykker skjer vil derfor være av stor betydning over tid. I Hjorteviltregisteret (www.hjortevilt.no) finnes det en fallviltfunksjon som sikrer en god registrering av ulykker med hjortevilt og annet vilt.

”Flått og flue”

For mer bakgrunnsinformasjon om hjortelusflue og flått viser vi til www.flattogflue.no. Fra og med 2010 har vi lagt opp til å registrere forekomsten av flått og hjortelusflue på tannkonvoluttene. Disse registreringene videresender vi til Veterinærinstituttet.

Tabell 5: Oversikt over registrerte flått og flue på elg og hjort felt i Sør-Aurdal i 2010.

	Flått		Hjortelusflue	
	Antall	% av registrerte	Antall	% av registrerte
Ingen	144	98 %	130	100 %
Få (1-20)	3	2 %	0	0 %
En del (21-100)	0	0 %	0	0 %
Mange (>100)	0	0 %	0	0 %
Ikke registrert	123		140	
Sum registrerte	147		130	
Total sum	270		270	

Som man ser av tabell 5 ble det gjort registreringer av flått og hjortelusflue for 147 individ i Sør-Aurdal i 2010. Av disse ble 3 stk registrert med forekomst av flått. Det ble bare registrert ”få” flått.

Det ble ikke registrert forekomst av Hjortelusflue, men flua er registrert (på svært få individ) på Ringerike og i Søndre Land. Man kan slå fast at flåtten finnes i Sør-Aurdal, foreløpig i svært små mengder.

Flåtten og hjortelusflua har helt forskjellige livsløp. Felles for begge parasittene er at hjortevilt er en viktig vertsart og at man må regne med at det er sammenheng mellom tetthet av hjortevilt og tetthet av parasitter/ plagen parasitter vil utgjøre.

Hjortelusflua er enda mer spesialisert på hjortevilt, særlig elg, enn det flåtten er. Følgende beskrivelse er et utdrag fra ”Fakta om Hjortelusflue” på ”www.flattogflue.no”:

”De nyklekte voksne hjortelusfluene flyr omkring fra september til oktober på jakt etter en vert. Når dyrene oppdages, flyr fluene målbevisst, rettlinjert og raskt mot målet, der de straks tar tilhold i hår og pels. Om de ikke finner en vert innen fem dager vil de høyst sannsynligvis dø. Har de først funnet en vert, vil de tilbringe resten av sitt liv på denne. Vingene kastes umiddelbart etter landing, og lusflua kan aldri fly igjen. Bare noen korte vingestumper sitter igjen. Etter landing vil den søke næring ved å stikke verten for å suge blod. Etter ca. 14 dager er hjortelusflua kjønnsmoden. De parer seg på verten og overvintrer på den.

Føder levende unger

Lusfluene har en meget spesiell livssyklus. Som insekter kommer de nærmest til pattedyrenes løsning på fosterutviklingen. Lusflua har én larve av gangen som utvikles gjennom tre larvestadier inni i moren. Hun mater den med et næringsrikt sekret fra spesielle kjertler i sin livmor. Først når larven er ferdig utviklet vil den fødes i et slags forpuppestadium, der larven har en oval, noe flattrøkt form.

Hos hjortelusflua tar larveutviklingen bare tre dager, og hver hunn utvikler ca. 30 larver gjennom høsten, vinteren og våren. Etter fødselen går forpuppen i løpet av en time inn i det ekte puppestadium Denne puppen er 3 mm lang, eggformet, hard, blank og svart (...). Den faller snart ut av pelsen og blir liggende på bakken eller snøen. Her blir den liggende helt fram til neste høst, hvor den klekker. Dødeligheten for de voksne, reproduserende lusfluene om vinteren er trolig lav, men de voksne lusfluene overlever ikke sommeren fram til høsten når den nye generasjonen klekker.”

Det er et viktig poeng at Hjortelusflua er en dårlig flyger. Den er derfor i svært liten grad i stand til å ”spre seg selv”, men avhengig av å bli forflyttet av vertedyret.

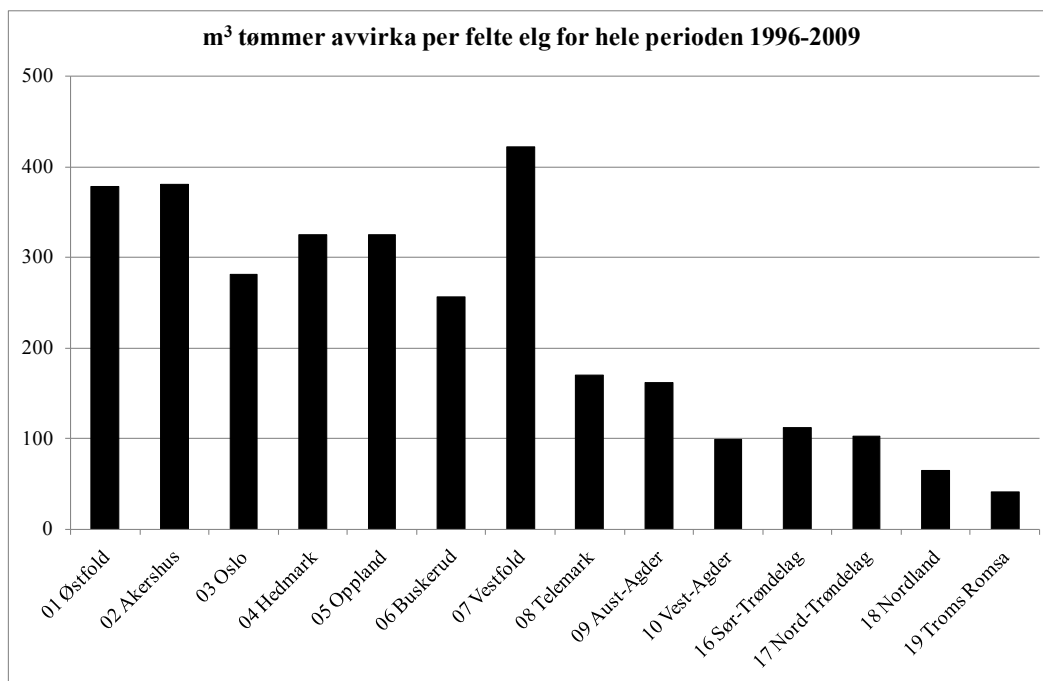
Elg – Skog

Vi har sammenlignet avskytingen av elg i ulike fylker og kommuner med avvirket kubikkmasse i skogbruket. Figur 14 viser at fylkene rundt ”indre Oslofjord” utmerker seg med å avvirke mye tømmer i forhold til hvor mye elg som er skutt. I disse fylkene, særlig i Østfold og med et unntak for mye av Vestfold, har man opprettholdt en høy bestandskondisjon. I Agder og Telemark, fylkene med den laveste bestandskondisjonen hos elg, har det relativt sett blitt skutt svært mye elg i forhold til avvirket tømmermengde.

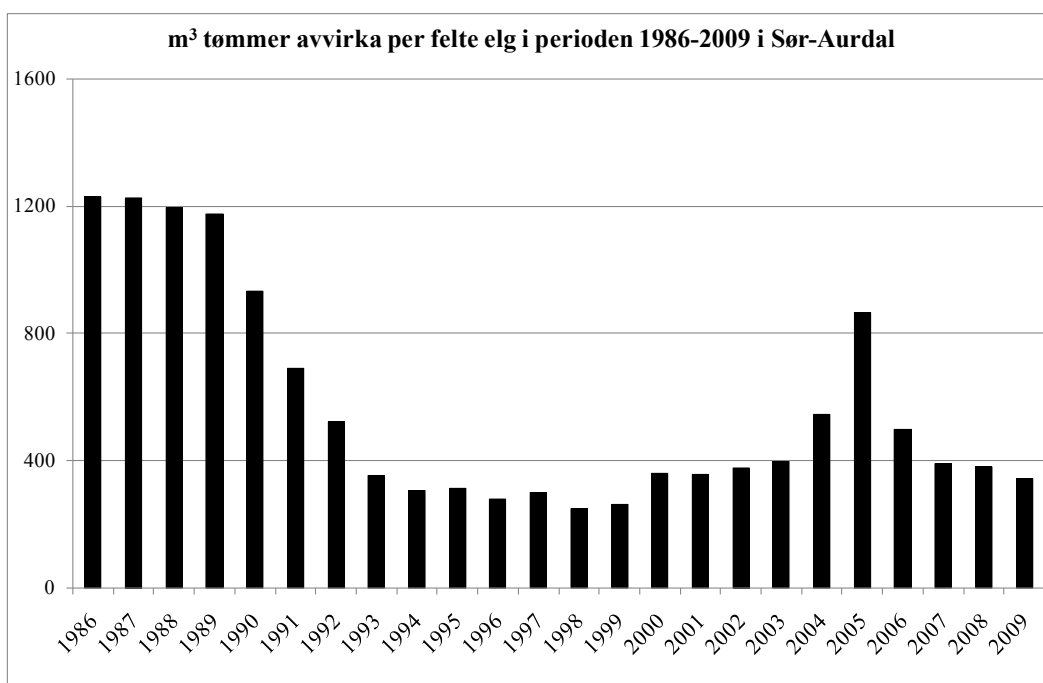
For Sør-Aurdal sin del ser man av figur 15 at i perioden frem til 1991 ble det avvirket svært mye tømmer i forhold til mengde skutte elg. Etter dette har tømmeravvirkningen i forhold til antall skutte vært relativt stabil, men man ser en tendens til at det stadig avvirkres mer tømmer i forhold til antall skutte. Dette var særlig markert i 2005, men i dette året gir indeksen relativt liten verdi siden jaktuttaket dette året var svært lavt og i liten grad gjenspeiler den reelle elgtettheten dette året.

Sett i forhold til de aller fleste andre områder avvirkres det mye tømmer i Sør-Aurdal i forhold til hvor mye elg som skytes. Det er klart at for grunneierne i Sør-Aurdal er skog en mye viktigere økonomisk ressurs enn elg. (NB! Det er selvsagt ikke det samme som at elgen ikke er en viktig ressurs).

Vi har et klart inntrykk av at rettighetshaverne i områder hvor tømmer utgjør en stor økonomisk ressurs i forhold til elg i mye større grad ønsker å holde en lav elgtetthet. I kommuner i Agder og Telemark har elg de siste 10-20 årene utgjort en økonomisk ressurs tett opp mot verdien av det avvirkede tømmeret. I slike områder er det vanskelig å nå gjennom med et budskap om at elgtettheten må reduseres om bestandskondisjonen skal bedres.

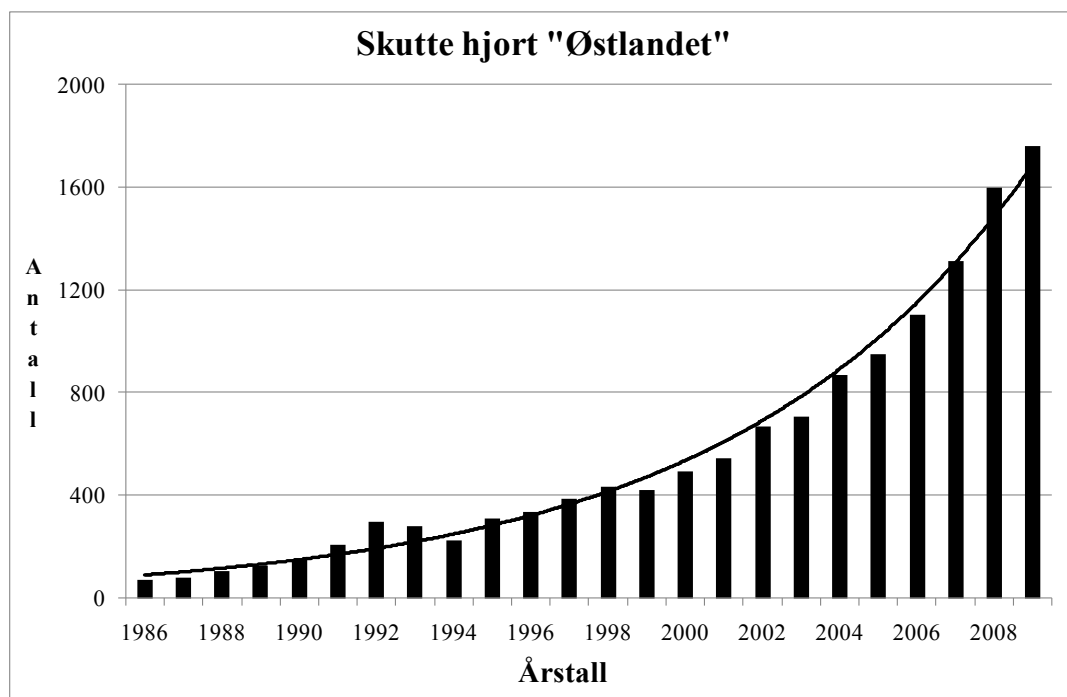

Figur 14: Antall m³ avvirket per skutte elg for hele perioden 1996-2009 på fylkesnivå. Data fra www.ssb.no.

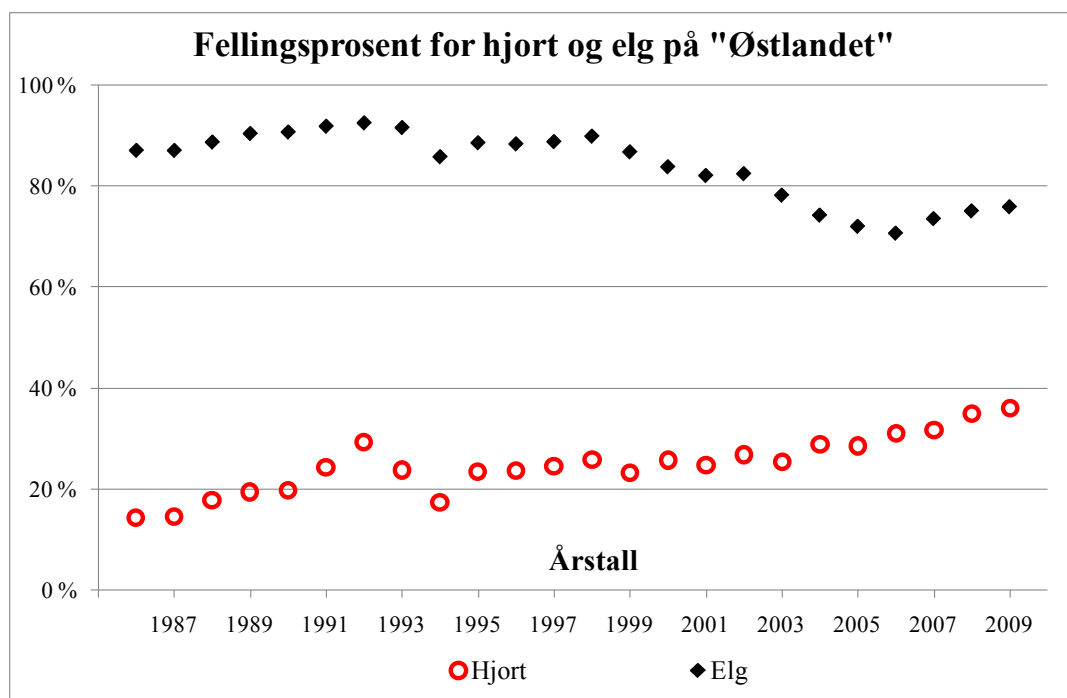

Figur 15: Antall m³ avvirket per skutte elg i perioden 1986-2009 for Sør-Aurdal. Data fra www.ssb.no. Merk forskjellen på skalaen (Y-aksen) i figur 13 og 14.

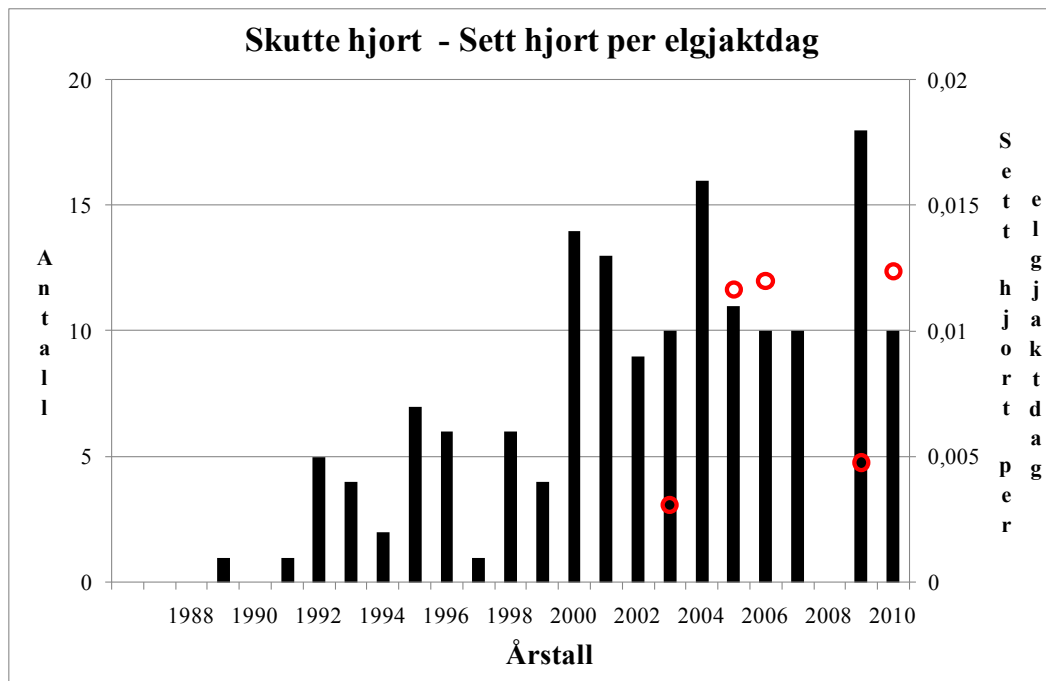
Hjort

Figur 16: Antall skutte hjort på "Østlandet" (fylkene Akershus, Oppland, Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust- og Vest-Agder) i perioden 1986-2009 etter data fra www.ssb.no. Trendlinja viser en årlig prosentvis vekst i avskytinga på 13 %.

Figur 17: Fellingsprosent for elg med svarte ruter og hjort med sirkler (røde) for "Østlandet", jamfør figurtekst 16, i perioden 1986-2009. Data fra www.ssb.no.

Figur 18: Antall skutte hjort i Sør-Aurdal i perioden 1987-2010 etter data www.ssb.no. Sett hjort per elgjaktdag er vist med (røde) sirkler (skala på "høyre Y-akse").

Figur 16 viser at hjortebestanden, målt som antall skutte, er i sterk vekst i Østlandsfylkene "vest for Oslofjorden". En modell hvor man legger til grunn 12,75 % årlig vekst i avskytingen gir svært god tilpassning, jamfør figur 16. Hjortefellingen i Sør-Aurdal har økt i samme periode, men det er vanskelig å se at hjortetettheten har økt mye siden år 2000, målt som antall felte hjort.

"Sett hjort per elgjaktdag" er det vanskelig å få noe ut av. Det blir rapportert ca. 1 observert hjort per 35 sette elg. Trolig representerer dette ikke det reelle forholdet mellom artene. Det er likevel ingen tvil om at elg fremdeles er totalt dominerende arten av elg og hjort i Sør-Aurdal.

Veksten i hjortetetthet har skjedd samtidig med at kvotene i Sør-Aurdal, og resten av Østlandet, har vært "tilnærmet frie". Selv om fellingsprosenten viser en økende tendens på "Østlandet" (figur 17) har man fremdeles ikke nådd en fellingsprosent på 40 per 2009. Talla for 2010 er ikke klare.

Hjorten har en sosial struktur i flokker. Hjorten opptrer derfor enda mer "lokalt" enn elgen. Selv om fellingsprosenten totalt sett er lav skal man derfor ikke se bort i fra at enkelte "hjorterike" vald på Østlandet enkelte år "fyller kvota". Vår oppfatning er likevel at det gjennomgående må være ei prioritert oppgave i forvaltninga av hjort på Østlandet å gi jegerne trening i hjortejakt. Dersom forvaltningen, både offentlig og privat, disponerer dyktige jegere vil man kunne stabilisere/ redusere tettheten av hjort når man ønsker det.

Generell teori tilsier at naturens ressurser vil utnyttes bedre om man har både elg og hjort til stede enn om man bare har elg (eller hjort). Hjort synes å være en konkurransesterk art både overfor elg og rådyr. Et unntak er at svært snørike vintere påvirker hjorten hardere enn elgen. Jamfør utviklinga i fellingstall for hjort på Østlandet i perioden 1992-95, altså perioden med OL – vinteren, figur 16.

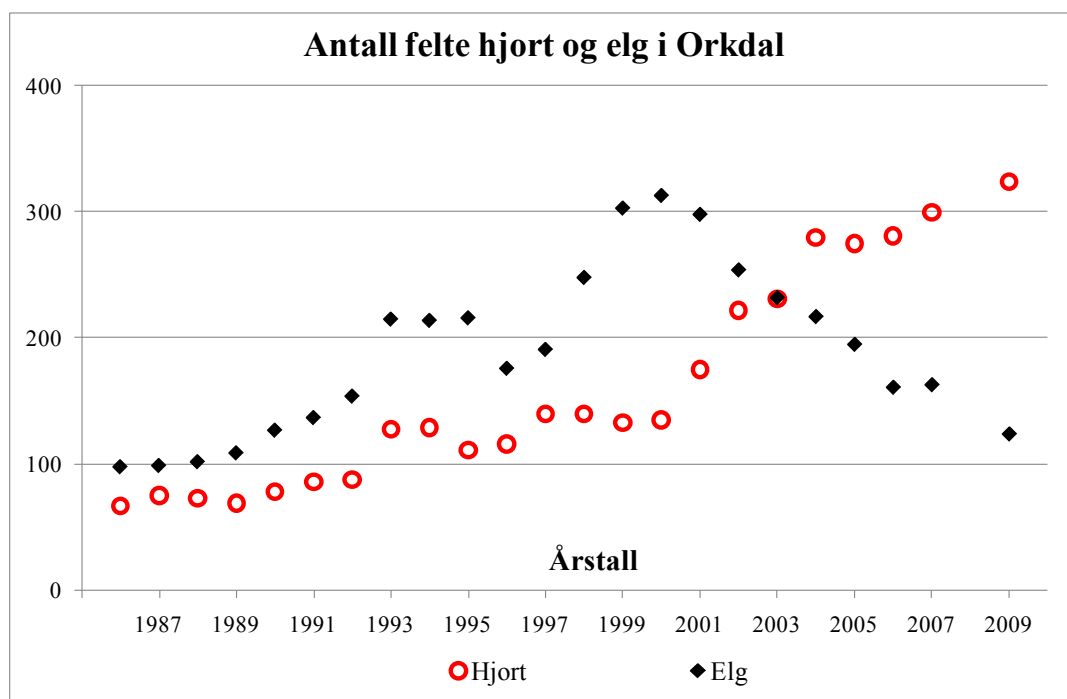
Hjorten har ei relativt sett stor vom og er tilpasset en gressdiett om sommeren. Elgen er faktisk noe mer kravfull om sommeren og i utgangspunktet tilpasset en bladdiett fra busker. Det er også rimelig å anta at hjort, som er en sørlig art, har et bedre forsvar mot parasitter etc. enn elg som er en nordlig art. For eksempel er det velkjent at hjorten sølebader, dette er en form for antiparasittadferd.

Tradisjonelt er Vestlendingene ”redde for elg” og Østlendingene ”redde for hjort”. Det er helt klassisk at man frykter det man ikke kjenner. Det hersker likevel ingen tvil om at hjort kan gjøre betydelig skade på skog, særlig gran. Barkskrelling av gran i HK III og IV, samt at det i flere områder meldes om at hjorten tar toppskudda av granplanter. Særlig synes skadene med barkskrelling å kunne bli betydelige i areal nært knytta til fôringsplasser for hjort.

Sett ut fra et viltforvaltningsperspektiv er det klart at det er rom for å øke tettheten av hjort betydelig på Østlandet uten at det bør gå ut over hjortens bestandskondisjon. Siden elg og hjort er ulike arter, og har ulike økologiske nisjer, er det overveiende sannsynlig at tettheten av hjort fremdeles kan økes uten at det vil gi store negative utslag for elgens bestandskondisjon.

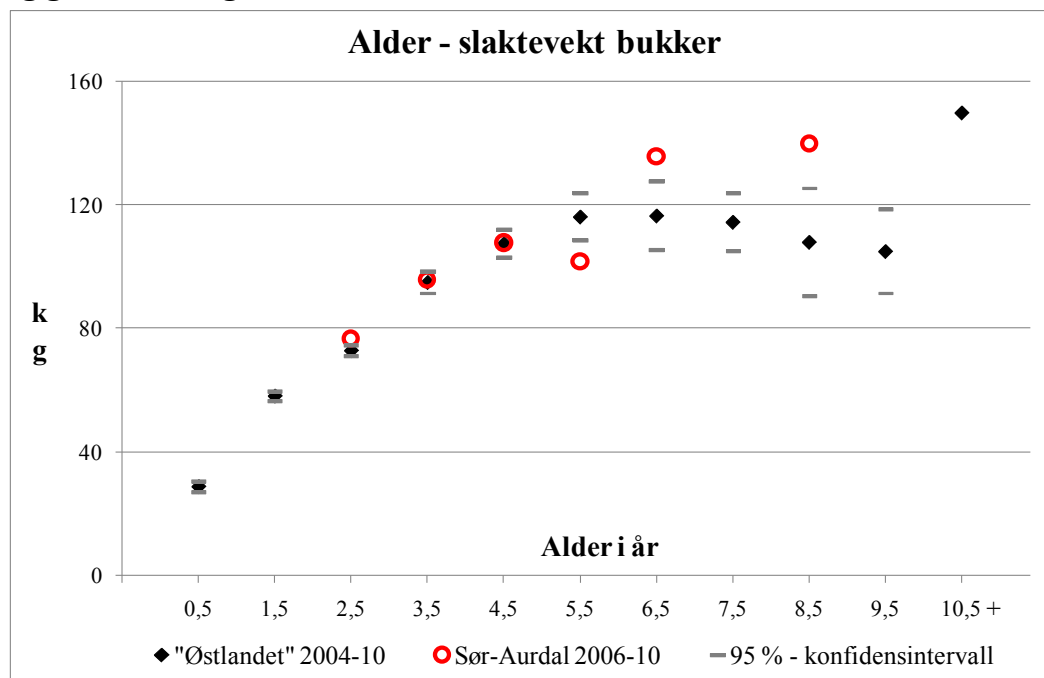
Sør-Trøndelag blir ofte trukket frem som et fylke med høy avskyting av både hjort og elg. Man skal da merke seg at de fleste kommunene i Sør-Trøndelag er enten hjorte- eller elgdominert. Av kommunene blir ofte Orkdal trukket frem som et eksempel på kommune med mye av både elg og hjort. De senere årene har man imidlertid sett at elgfellingen i Orkdal er redusert, mens avskytingen av hjort fremdeles øker. Vi synes derfor det er liten grunn til å holde frem Orkdal som et bevis på at det er mulig å holde seg med stabilt høye bestander av både elg og hjort. At artene kan ”gå sammen” er det imidlertid ingen tvil om.

Fellingsprosentene for elg og hjort i Orkdal i perioden 1986-2007 var på henholdsvis 84 % og 63 %. Det må bemerkes at så langt vi kjenner til skyldes den reduserte elgfellingen en målrettet bestandsreduksjon av elg i Orkdal og er derfor ønsket!

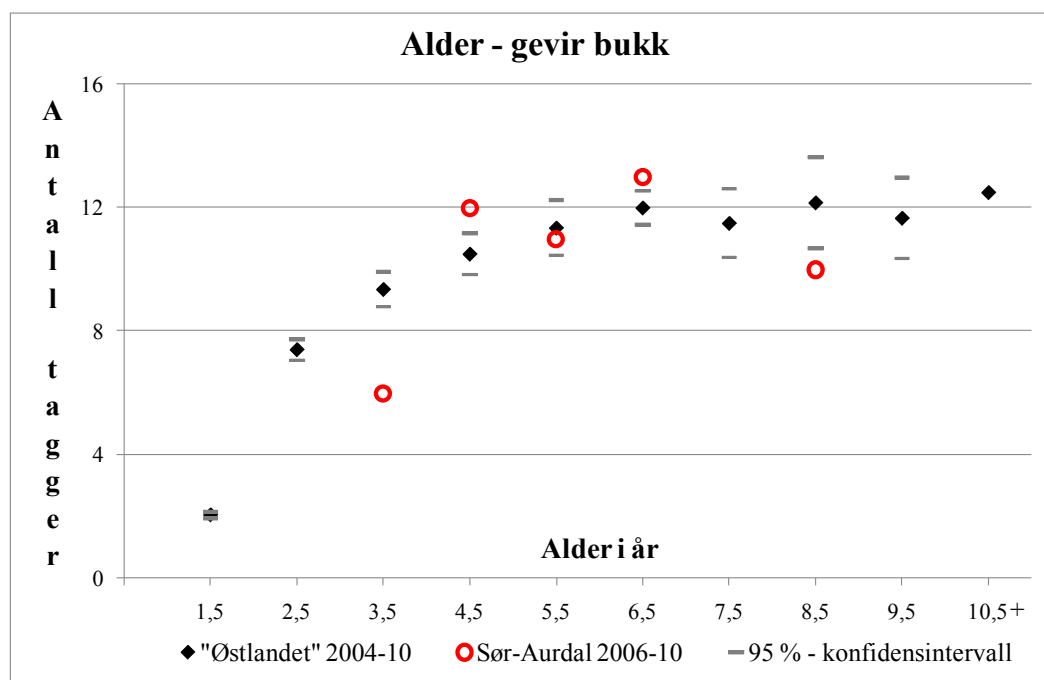

Figur 19: Totalt antall felte elg (svarte ruter) og hjort ((røde) sirkler) i Orkdal kommune i Sør-Trøndelag i perioden 1986-2009. Data fra www.ssb.no

Vekt og gevirutvikling

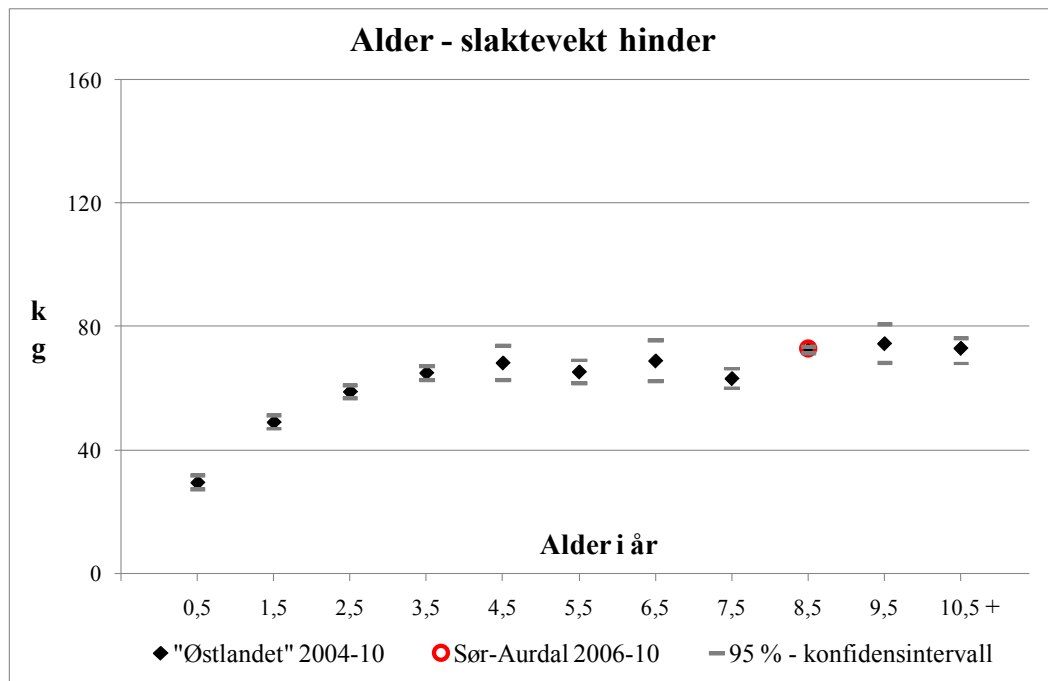

Figur 20: Gjennomsnittsvekter i forhold til alder for bukker skutt på "Østlandet"² i perioden 2004-10 med svarte ruter (n = 362). Grå streker viser øvre og nedre grense for 95 % konfidensintervall for forventet vekt til de samme aldersklassene. Sirklene (røde) viser gjennomsnittlig vekt for bukker felt i Sør-Aurdal i perioden 2006-10 (n = 9).

Figur 21: Gjennomsnittlig antall tagger i forhold til alder for bukker skutt på "Østlandet" i perioden 2004-10 med svarte ruter (n = 291). Grå streker viser øvre og nedre grense for 95 % konfidensintervall for forventet vekt til de samme aldersklassene. Sirklene (røde) viser gjennomsnittlig antall tagger for bukker felt i Sør-Aurdal i perioden 2006-10 (n = 7).

² Kommunene: Bamble, Drangedal, Eidsvoll, Evje og Hornnes, Froland, Fyresdal, Gjerstad, Gol, Gran, Grimstad, Jevnaker, Sør-Aurdal, Krødsherad, Lillesand, Lindesnes, Nes, Nord-Odal, Nore og Uvdal, Notodden, Sør-Aurdal, Sigdal, Stange, Søndre land, Sør-Aurdal, Tokke og Tvedestrand.

Figur 22: Gjennomsnittsvekter i forhold til alder for hinder skutt på "Østlandet" i perioden 2004-10 med svarte ruter ($n = 186$). Grå streker viser øvre og nedre grense for 95 % konfidensintervall for forventet vekt til de samme aldersklassene. Sirklene (røde) viser gjennomsnittlig vekt for hinder felt i Sør-Aurdal i perioden 2006-10 ($n = 1$).

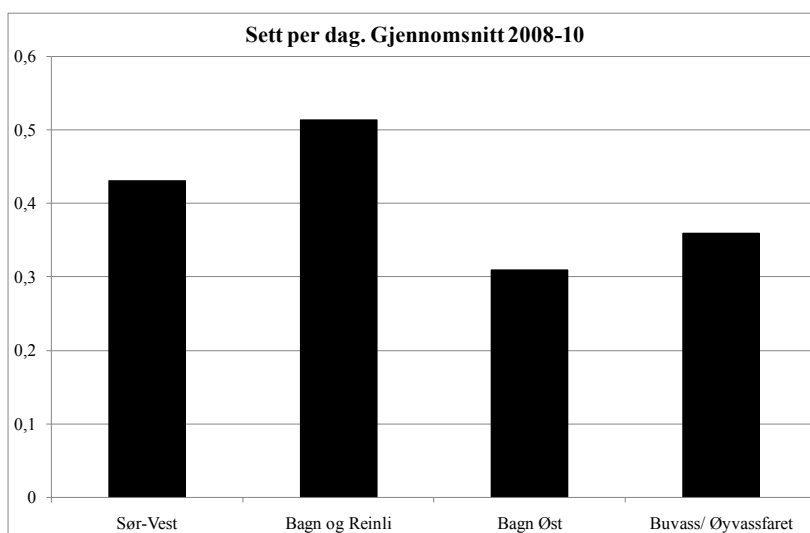
Figurene 20-22 viser at vektutviklingen til hjort med alder, både bukker og hinder, viser det samme mønsteret som elgen gjør med økende alder. Hanndyra vokser frem til minst 6 års alder, mens hodyra vokser frem til ca. 3 års alder. Ut fra litteraturen går det frem at hjortebukkene relativt sett investerer mer i brunsten enn elgoksene. Relativt sett varierer derfor hjortebukkens vekt mer gjennom høsten enn tilfellet er for elgoksene.

I mellom-Europa, for eksempel i Ungarn, leier man ut trofèjakt på hjort. Man er da nøye med å skyte bukkene ved ganske nøyaktig 10 års alder. Da er gevirstørrelsen på topp. Gevirfiguren vist i denne rapporten (også for elg) viser gevirstørrelsen målt som antall tagger. Det er god sannsynlighet for at gevirene til bukker på 8-10 år i gjennomsnitt er lengre og/eller tyngre, enn for bukker rundt 6 år uten at taggeantallet endrer seg.

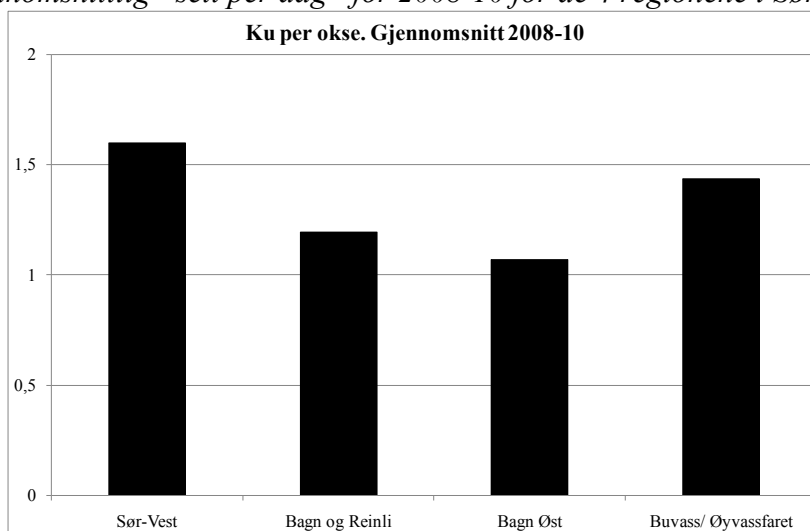
Regioninndeling

Etter forespørsel fra Sør-Aurdal kommune har vi sammenlignet 4 ulike områder i kommunen. De fire områdene er:- Valdet Bagn Øst, - Valdet Buvass/ Øyvassfaret, - Valdet Bagn og Reinli og - ”Sør-Vest”, dvs. valdene: Best-Høst, Hedalen Nord, Vassfaret og Hedalen Sør. Vi sammenligner valdene på grunnlag av ”sett elg” i perioden 2008-10. Fra denne perioden ligger dataene svært oversiktlig på Hjorteviltregisteret. Slaktevektsdata er fra samme periode.

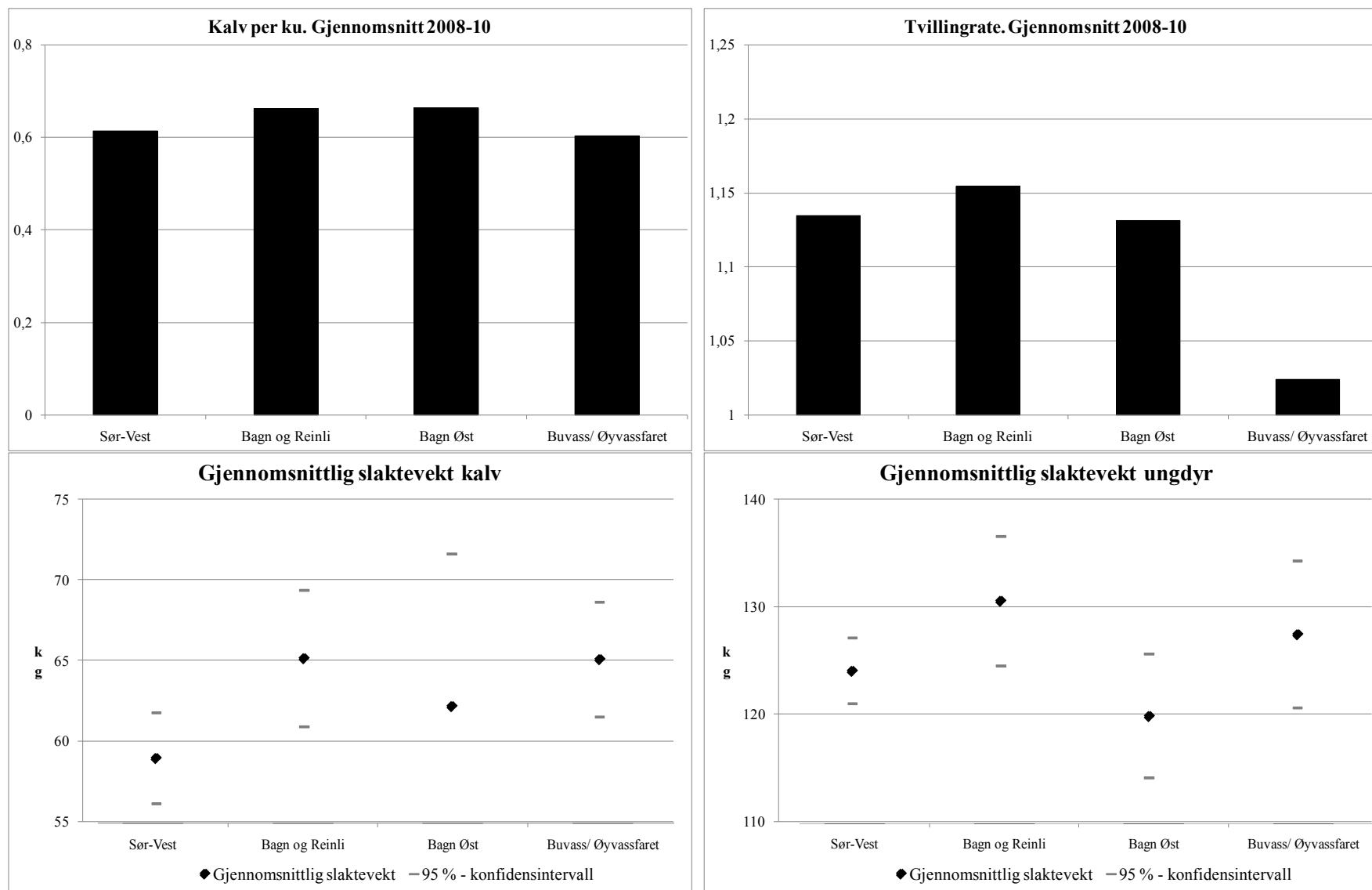
Figurene 23-25 viser at forskjellene mellom de ulike regionene gjennomgående er små. Den absolutt mest markante forskjellen ligger i at man har en høyere elgtetthet på vestsiden av Begna, i alle fall målt som ”sett per dag” (figur 23). Bagn Øst har lavest ”sett per dag”, men forskjellen til de andre områdene, i alle fall Buvass- Øyvasfaret er relativt lav. Heller ikke bestandskondisjonen målt som kalverate/ tvillingrate eller slaktevekter for kalver og ungdyr er vesentlig forskjellig i de 4 områdene. Et lite unntak er kalvevektene i ”Sør-Vest” som er noe lavere enn i de andre områdene. Det har blitt registrert lite tvillingkyr i Buvass – Øyvassfaret, men det kan skyldes statistiske tilfeldigheter. Konklusjonen er at per 2010 er ”elgstatus” relativt lik i hele Sør-Aurdal. Den viktigste forskjellen er at elgtettheten på vestsiden av Begna ser ut til å være høyere enn på østsiden.

Figur 23: Gjennomsnittlig ”sett per dag” for 2008-10 for de 4 regionene i Sør-Aurdal.

Figur 24: Gjennomsnittlig ”ku sett per okse” for 2008-10 for de 4 regionene i Sør-Aurdal.

Figur 25: Alle delfigurene viser de 4 regionene i Sør-Aurdal. "Sør-Vest" lengst til venstre, Bagn og Reinli "midtre venstre", Bagn Øst "midtre høyre" og Buvass - Øyvassfaret lengst til høyre. Alle figurene bygger på data for perioden 2008-10. Øvre venstre delfigur viser gjennomsnittlig "kalv sett per ku", øvre høye delfigur viser tvillingraten (kalv sett per kalveku), nedre venstre og høyre viser henholdsvis gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og ungdyr.

Diskusjon

Bestandskondisjon

Bestandskondisjonen i Sør-Aurdal holder seg stabil på et noe lavere nivå enn ønskelig. Den absolutt mest sannsynlige årsaken til at bestandskondisjonen ikke er vesentlig forbedret er at førkvaliteten (NB! Kvaliteten ikke mengden!) ikke er tilfredsstillende.

Sør-Aurdal er en skogdominert kommune. Vi kan derfor med svært god sikkerhet slå fast at elgens viktigste biotop er skogsmark. Ut fra beitetakseringer i Sør-Aurdal og tilstøtende områder, samt uthegningsforsøk, hersker det ingen tvil om at beiting av hjortevilt i svært stor grad påvirker vegetasjonen i buskhøyde i skogområdene. Det er overveiende sannsynlig at tilgangen på kvalitetsfôr på nettopp disse arealene er viktig for bestandskondisjonen til elgen i Sør-Aurdal. Derfor påvirker elgtettheten direkte elgens egen bestandskondisjon. Dette resonnementet er sikrere i Sør-Aurdal enn i områder hvor for eksempel fjell eller innmark utgjør en stor andel av elgens potensielle biotoper.

Selv om man ikke skal tillegge argumentet alt for stor vekt viste beitetakseringer gjennomført rundt 2006 et lavt beitetrykk i deler av Sør-Aurdal. Dette falt noenlunde sammen med året/årene da kalveraten var høyere. Etter dette har elgtettheten etter alle solemerker økt betydelig i Sør-Aurdal. Uten at vi kjenner til beitetakseringsdata er det sannsynlig at beitetrykket fremdeles er høyt i kommunen.

På dette grunnlag synes det å være nødvendig å redusere elgtettheten ytterligere om bestandskondisjonen skal bedres i Sør-Aurdal. Vi på vår side må erkjenne at vi nok var litt for "feige" med tilrådingene i perioden 2004-07.

Slik vi nå vurderer det må man trolig redusere elgtettheten ytterligere om bestandskondisjonen skal varig bedres. Vi vil antyde at det kan være nødvendig å redusere tettheten ned til en vinterbestand rundt 500 elg, tilsvarende det beregnede nivået fra 2004/ 05, i løpet av en 2-4 års periode om man ønsker bedret bestandskondisjon. Dette tilsvarer nivåer rundt 0,25 elg sett per jegerdag. Vi må erkjenne at sammenhengene mellom tetthet og utvikling i bestandskondisjon ikke er tilstrekkelig godt kjent.

Regionene

Dessverre er datagrunnlaget på valdnivå noe mangelfullt bakover i tid i Hjorteviltregisteret. Når vi har sammenlignet regionene har vi derfor brukt data fra de siste 3 år. Når vi konkluderer med at forskjellene i kommunen er relativt små gjelder det bare de 3 siste årene. Når elgbestanden vurderes lokalt spiller selvfølgelig historien en sentral rolle. Selv om to områder har relativt lik elgtetthet per 2010 kan dette nivået oppfattes svært ulikt alt etter om tettheten er mye redusert eller har økt i den siste 10-15 års perioden.

Det hersker liten tvil om at det er større rom for å redusere elgtettheten på vestsiden enn på østsiden av Begna. Til tross for at elgtettheten på østsida er lavere ligger "sett per dag" – indeksene i begge valdene, både Bagn Øst og Buvass – Øyvassfaret, på høyere nivå enn det vi har antydnet som et naturlig mål; 0,25 elg sett per dag.

Tetthet

Beregningene gjort etter jakt i 2009 og 2010 stemmer svært bra med hverandre. Vi understreker likevel at det er usikkerhet i beregningen.

Jaktuttak 2011

Elg

Elgforvaltningen i Sør-Aurdal har gjort det godt de siste 2-3 årene ved igjen å ha fått økt jaktuttakene. Trolig gir dette resultat i redusert elgtetthet. Imidlertid ligger fremdeles ”sett per dag” høyt, 0,42 i 2010. Vi råder derfor til en kraftig økning i jaktuttaket for å redusere elgtettheten betydelig.

Vi antyder et jaktuttak på 400 elg i 2011. Vi antar at det er rom for dette innenfor gjeldende bestandsplaner. Dette vil med svært stor grad av sikkerhet gi en betydelig redusert tetthet av elg fram mot 2012.

Tabell 6: Beregninger for antall elg fra og med før jakt 2010 til før jakt 2012
Forutsetningene er 5 % naturlig dødelighet og 0,65 kalv per ku før jakt. Det er lagt til grunn en hannkalvandel på 50 %.

	Før jakt 2010	Jaktuttak 2010	Etter jakt 2010	Før jakt 2011	Foreslått jaktuttak 2011	Etter jakt 2011	Før jakt 2012
Kalver	273	50	223	287	80	207	238
Kyr	461	107	354	442	160	282	366
Okser	339	133	206	302	160	142	233
Sum	1073	290	783	1031	400	631	837
Ku per okse	1,36		1,72	1,46		1,99	1,57
Kalv per ku	0,59		0,63	0,65		0,73	0,65

Hjort

Som vist tidligere i rapporten har man sett en svært stor økning av hjortetettheten på Østlandet til tross for tilnærmet ”frie kvoter”. Det er overveiende sannsynlig rom for å øke hjortetettheten i Sør-Aurdal uten at bestandskondisjonen til hjort blir dårligere. I hvor stor grad en økt hjortebestand vil påvirke elgen negativt særlig ved konkurranse om kvistbeite vinterstid er usikkert. Vi vil anta at effekten er betydelig, men at en økning av hjortetettheten vil påvirke elgens produksjonsgrunnlag (”matfat”) vesentlig mindre enn tilsvarende økning av elgtettheten.

Det er ikke opp til oss å bestemme hvilke mål man setter seg for tettheten av hjort i Sør-Aurdal. Dersom det finnes vald/ rettighetshavere som ønsker å holde tettheten av hjort på et lavt nivå, for eksempel på grunn av skogskader/ frykt for skogskader bør det bli god tatt som en legitim målsetting. I områder hvor man eventuelt ønsker å øke tettheten av hjort bør man parallelt legge til rette for at jegerne får øve på hjortejakt. Da er ”tradisjonell retta avskyting” et godt virkemiddel. Dvs. spare hindene og legge avskytinga på kalv og (spiss)bukker.

Med den utviklingen man ser i hjortebestandene på hele det sentrale Østlandet vil det undre oss om ikke Sør-Aurdal også vil oppleve en ytterligere økning i tettheten av hjort de nærmeste årene.

Konklusjon

Det er beregnet at elgtettheten etter jakt 2010 i Sør-Aurdal er i underkant av 800 elg. Kjønnssforholdet ligger rundt 1,5 ku per okse.

Kalveraten, tvillingraten og slaktevektene for kalver og ungdyr hos elg i Sør-Aurdal er stabile på noe lavere nivå enn ønsket.

Av hensyn til bestandskondisjonen, kostnader ved trafikkulykker, kostnader for skogbruket og et ”føre var – prinsipp” i forhold til flått og hjortelusflue, er det vårt råd at man øker jaktuttaket ytterligere til rundt 400 elg i Sør-Aurdal for å redusere elgtettheten betydelig. Vi understreker at det er kommunen og rettighetshaverne i samarbeid som ut fra egne ”kost/nytte – vurderinger” skal bestemme seg for hvilken elgtetthet de ønsker seg i Sør-Aurdal.

Ut fra samme prinsipp bør man vurdere hvordan hjorten skal forvaltes. Det er høyst sannsynlig rom for å øke tettheten av hjort uten at hjortens bestandskondisjon forverres eller at det går hardt ut over elgens bestandskondisjon. Imidlertid kan hjort lokalt føre til store skader for skogbruket. Dersom valdene på dette grunnlag ønsker å holde tettheten av hjort lav er det en legitim målsetting. Virkemiddelet er i så fall hard avskyting av alle kategorier hjort.

Vedlegg

- 1) Oversikt over felte elg jakta 2010
- 2) Oversikt over felte hjort jakta 2010

Rådata for: SØR-AURDAL

Fellingsår: 2010

Valdnummer: 0540V0002 Vassfaret

Valdansvarlig Bjarne Berg

Jaktfeltnr:		0540J0002		Vassfaret		Jaktleder:		Bjarne Berg						
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Følgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad	
1	Hann	25 . 9	175					4	2,5		Ingen	Ingen		
2	Hann	25 . 9	201					2	3,5		Ingen	Ingen		
3	Ho	27 . 9	168			0			17,5		Ingen	Ingen		
4	Hann	29 . 9	60						0,5		Ingen	Ingen		
5	Hann	29 . 9	285				1	12	9,5		Ingen	Ingen		
6	Ho	1 . 10	177			0			9,5		Ingen	Ingen		
7	Ho	1 . 10	158			0			3,5		Ingen	Ingen		
8	Hann	2 . 10	262					8	12,5		Ingen	Ingen		
9	Hann	8 . 10	197					4	4,5		Ingen	Ingen		
10	Ho	10 . 10	123			0			1,5		Ingen	Ingen		
11	Ho	10 . 10	147			0			2,5		Ingen	Ingen		
12	Ho	15 . 10	158			0			3,5		Ingen	Ingen		
13	Hann	16 . 10	197				1	12	4,5		Ingen	Ingen		
14	Ho	16 . 10	177		1	0			4,5		Ingen	Ingen		
15	Hann	21 . 10	230					6	7,5		Ingen	Ingen		

Valdnummer: 0540V0003 Buvass Øyvass

Valdansvarlig Rasmus Piltingsrud

Jaktfeltnr: 0540J0022 Nordre Grimsrud

Jaktleder: Henning Dunker

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Følgeev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
2	Ho	27 . 9	164		1	1			3,5		Ikke reg.	Ikke reg.	

Jaktfeltnr: 0540J0024 Nystøllia

Jaktleder: Sverre Tore Feet

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Følgeev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	25 . 9	185						2,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
4	Hann	28 . 9	224						4,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
5	Hann	28 . 9	182						2,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
6	Hann	28 . 9	164						1,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
7	Hann	30 . 9	202						3,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
9	Ho	11 . 10	157			0			4,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
10	Hann	12 . 10	104						1,5		Ikke reg.	Ikke reg.	Liten.
11	Ho	16 . 10	181			0			12,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
12	Hann	16 . 10	134						2,5		Ikke reg.	Ikke reg.	Liten.
14	Ho	20 . 10	144						2,5		Ikke reg.	Ikke reg.	Liten.
15	Ho	23 . 10	172			0			7,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
18	Hann	29 . 10	158						2,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
19	Ho	3 . 11	150		1	1			9,5		Ikke reg.	Ikke reg.	Liten.
21	Ho	4 . 11	102						1,5		Ikke reg.	Ikke reg.	Spesielt liten.
23	Ho	5 . 11	185		1	1			10,5		Ikke reg.	Ikke reg.	

Jaktfeltnr: 0540J0025 Gjeddemarka

Jaktleder: Knut Andreassen

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Følgeev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	25 . 9	230				1	6	5,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
2	Ho	8 . 10	191			0			3,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
3	Hann	10 . 10	138					2	2,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
4	Ho	10 . 10	111			0			1,5		Ikke reg.	Ikke reg.	Dyret var fullt av byller.
5	Ho	16 . 10	128			0			1,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
6	Ho	.	147			0			3,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
9	Ho	.	167						2,5		Ikke reg.	Ikke reg.	Skade i framfot.

Jaktfeltnr:		0540J0027		Nordre Hougsrud, sameigedelen				Jaktleder:		Harald H. Hougsrud			
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
	Ho	29 . 9	72						0,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
1	Hann	26 . 9	65						0,5		Ingen	Ingen	
3	Hann	1 . 10	180					5	4,5		Ikke reg.	Ikke reg.	Tidligere skade på bakbein, har vært brukket.
4	Ho	1 . 10	180						4,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
5	Ho	8 . 10	161						2,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
6	Hann	23 . 10	190					4	3,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
7	Ho	31 . 10	55						0,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
8	Hann	31 . 10	90						0,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
Jaktfeltnr:		0540J0028		Åmot				Jaktleder:		Stein Arild Gulsrud			
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	27 . 9	265				1	11	4,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
2	Ho	30 . 9	147			0			1,5		Ikke reg.	Ikke reg.	Mangler tenner.
3	Hann	17 . 10	83						0,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
Jaktfeltnr:		0540J0029		Søndre Grimsrud				Jaktleder:		Geir Takvam			
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Ho	25 . 9	154		1	1			5,5		Få	Ingen	
3	Hann	27 . 9	260					14	5,5		Få	Ingen	
4	Ho	28 . 9			1	0			12,5		Få	Ingen	
5	Hann	30 . 9	143					2	1,5		Ingen	Ingen	
Jaktfeltnr:		0540J0051		Hauga Øyvassåsen				Jaktleder:		Marius Mehren			
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	25 . 9	69						0,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
2	Hann	26 . 9	143						1,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
3	Hann	28 . 9	155					4	2,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
4	Hann	15 . 10	206					4	3,5		Ikke reg.	Ikke reg.	Blå og gul over hele bakpart og nakken.
5	Ho	16 . 10	152						2,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
6	Ho	23 . 10	57						0,5		Ikke reg.	Ikke reg.	Sett tidligere, merkbart dårleg hold.
7	Ho	23 . 10	130						1,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
Jaktfeltnr:		0540J0052		Vesleåsen				Jaktleder:		Ola Viken			
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Ho	30 . 9	153		1				4,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
2	Ho	1 . 10	140			1			11,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
3	Ho	1 . 10	56						0,5		Ikke reg.	Ikke reg.	

Valdnummer: 0540V0004 Bagn og Reinli

Valdansvarlig Nikolai Øyhus

Jaktfeltnr:		0540J0013		Vangslie			Jaktleder:			Olav Torbjørn Thorsrud			
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	8 . 10	253				1	9	4,5		Ingen	Ingen	
2	Hann	10 . 10	65						0,5		Ingen	Ingen	
3	Ho	11 . 10	125			0			1,5		Ingen	Ingen	
4	Hann	13 . 10	140					1	1,5		Ingen	Ingen	
5	Ho	23 . 10	147			0			3,5		Ingen	Ingen	

Jaktfeltnr: 0540J0014				Smørhollie			Jaktleder:			Geir Stensæter			
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	26 . 9	166					2	1,5		Ingen	Ingen	
2	Hann	26 . 9	109					2	2,5		Ingen	Ingen	
3	Hann	2 . 10	128						1,5		Ingen	Ingen	
4	Ho	9 . 10	90						1,5		Ingen	Ingen	
5	Hann	24 . 10	83						0,5		Ikke reg.	Ikke reg.	

Jaktfeltnr:		0540J0015		Høvresfeltet			Jaktleder:			Sveinung Thorsrud			
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	28 . 9		185				2	3,5		Ingen	Ingen	
2	Hann	29 . 9		110				2	1,5		Ingen	Ingen	
3	Hann	30 . 9		180				4	3,5		Ingen	Ingen	
4	Ho	1 . 10		155		0			2,5		Ingen	Ingen	
5	Ho	9 . 10		165		0			3,5		Ikke reg.	Ikke reg.	

Jaktfeltnr: 0540J0016				Øytjernåsen			Jaktleder:			Bjørn Sørumschaugen			
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	27 . 9	143					2	1,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
2	Hann	27 . 9	212					8	2,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
3	Hann	27 . 9	41						0,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
4	Ho	28 . 9	151			0			3,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
5	Ho	5 . 10	212		1	0			6,5		Ikke reg.	Ikke reg.	

Jaktfeltnr: 0540J0017				Fjellfeltet			Jaktleder:			Tor Inge Dokken			
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	25 . 9	285				1	12	6,5		Ingen	Ingen	
2	Hann	26 . 9	54						0,5		Ingen	Ingen	
3	Ho	26 . 9	153						4,5		Ingen	Ingen	
4	Hann	26 . 9	138					2	2,5		Ingen	Ingen	
5	Hann	27 . 10	141					2	1,5		Ingen	Ingen	

Jaktfeltnr: 0540J0018				Hølera Nordre Heimås				Jaktleder:			Ole Arne Øyhus		
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Ho	28 . 9	194			0			8,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
2	Hann	28 . 9	275					11	6,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
3	Ho	29 . 9	62						0,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
4	Ho	30 . 9	196			0			4,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
5	Hann	2 . 10	142					2	1,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
6	Hann	9 . 10	185					1	3,5		Ikke reg.	Ikke reg.	Mangler gevir h. side. Venstre lår meget
7	Ho	23 . 10	53						0,5		Ikke reg.	Ikke reg.	

Jaktfeltnr: 0540J0019				Vestre Bagn				Jaktleder:			Bjørn Sørumshagen		
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	26 . 9	264					8	6,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
2	Ho	26 . 9	182			0			3,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
3	Ho	29 . 9	132			0			1,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
4	Hann	30 . 9	290					14	6,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
5	Hann	30 . 9	138					2	1,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
6	Hann	2 . 10	197					2	2,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
7	Ho	3 . 10	102						0,5		Ikke reg.	Ikke reg.	Kalvetenner.
8	Ho	4 . 10	168			0			1,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
9	Ho	8 . 10	157			0			2,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
10	Ho	12 . 10	76						0,5		Ikke reg.	Ikke reg.	

Jaktfeltnr:		0540J0020		Reinli Bøhnsås				Jaktleder:		Rune Østgård			
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Følgeev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Ho	5 . 10	132			0			1,5		Ingen	Ingen	
2	Ho	5 . 10	130			0			1,5		Ingen	Ingen	
3	Hann	6 . 10	224					10	3,5		Ingen	Ingen	
4	Ho	6 . 10	170			0			3,5		Ingen	Ingen	
5	Hann	7 . 10	63						0,5		Ingen	Ingen	
6	Hann	15 . 10	254					9	7,5		Ingen	Ingen	

Jaktfeltnr:		0540J0021		Stavadalen Liagrenda				Jaktleder:		Trygve Bakken			
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Følgeev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
2	Ho	25 . 9	164			1			11,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
3	Hann	29 . 9	198				1	9	2,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
5	Hann	19 . 10	142						1,5		Ikke reg.	Ikke reg.	

Jaktfeltnr:		0540J0048		Bøhnsåsen				Jaktleder:		Tor Inge Dokken			
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Følgeev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	27 . 9	278					9			Ingen	Ingen	Mangler tenner.
2	Hann	28 . 9	110					2	1,5		Ingen	Ingen	
3	Ho	30 . 9	57						0,5		Ingen	Ingen	
4	Hann	1 . 10	114					2	1,5		Ingen	Ingen	
5	Ho	10 . 10	180			0			8,5		Ingen	Ingen	

Valdnummer: 0540V0005 Hedalen Nord

Valdansvarlig Ole Arne Huset

Jaktfeltnr:		0540J0053		Strøen			Jaktleder:			Liv Kjersti Storruste			
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	26 . 9	116					2	1,5		Ingen	Ingen	
2	Hann	28 . 9	161					2	3,5		Ingen	Ingen	
3	Ho	28 . 9	162			0			3,5		Ingen	Ingen	
4	Hann	30 . 9	239					6	7,5		Ingen	Ingen	
5	Ho	2 . 10	121			0			1,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
6	Hann	9 . 10	105			0			1,5		Ingen	Ingen	
7	Ho	9 . 10	90						1,5		Ingen	Ingen	

Jaktfeltnr:		0540J0054		Hedalen Vestside			Jaktleder:			Ole Arne Huset			
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	27 . 9	263					9	6,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
2	Hann	27 . 9	103					2	1,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
3	Hann	27 . 9	122					2	1,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
4	Ho	28 . 9	105			0			1,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
5	Hann	29 . 9	171					4	4,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
6	Ho	29 . 9	157			0			6,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
7	Hann	2 . 10	147					2	3,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
8	Hann	2 . 10	105					2	1,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
9	Hann	3 . 10	210					4	3,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
10	Hann	3 . 10	157					5	2,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
11	Ho	3 . 10	170			0			13,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
12	Ho	5 . 10	143			0			2,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
13	Ho	6 . 10	190			0			14,5		Ikke reg.	Ikke reg.	Veldig slitte tenner.
14	Ho	9 . 10	161			0			2,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
15	Hann	10 . 10	208					6	3,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
16	Ho	11 . 10	161			0			5,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
17	Hann	12 . 10	124					2	1,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
18	Hann	30 . 10	146					2	2,5		Ikke reg.	Ikke reg.	Veldig mager.

Jaktfeltnr:		0540J0055		Kaputåsen				Jaktleder:		Martin Aaslie			
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Følgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	26 . 9	248					7	6,5		Ingen	Ingen	
2	Hann	27 . 9	229					6	5,5		Ingen	Ikke reg.	
3	Hann	28 . 9	147						2,5		Ingen	Ingen	
4	Ho	17 . 10	138						1,5		Ingen	Ikke reg.	
5	Hann	18 . 10	138						1,5		Ingen	Ikke reg.	
6	Ho	22 . 10	121						1,5		Ingen	Ikke reg.	
7	Ho	28 . 10	186			0			3,5		Ingen	Ikke reg.	
8	Ho	31 . 10							2,5		Ingen	Ikke reg.	
9	Hann	.	49						0,5		Ikke reg.	Ikke reg.	Betennelse i bakfot.

Jaktfeltnr:		0540J0056		Nordre Hedalen Sameige				Jaktleder:		Øyvind Jordet - Martin Aaslie			
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Følgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	25 . 9	162					4	2,5		Ingen	Ingen	Martin Aaslie
1	Ho	15 . 10	158		1				5,5		Ingen	Ingen	Øyvind Jordet.
2	Ho	28 . 9	156						2,5		Ingen	Ikke reg.	Martin Aaslie
2	Hann	17 . 10	144					3	1,5		Ingen	Ingen	Øyvind Jordet.
3	Hann	23 . 10	236					6	5,5		Ingen	Ingen	Øyvind Jordet.
3	Ho	29 . 9	187						12,5		Ingen	Ikke reg.	Martin Aaslie
4	Ho	27 . 10	74						0,5		Ingen	Ingen	Øyvind Jordet.
4	Hann	24 . 10	59						0,5		Ingen	Ikke reg.	Martin Aaslie

Valdnummer: 0540V0006 Bagn Øst

Valdansvarlig Mikkel Eid

Jaktfeltnr:		0540J0009				Leirskogen nordre felt				Jaktleder:		Steinar Kløvstad		
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad	
2	Ho	28 . 9	160			0			4,5		Ingen	Ingen		
4	Ho	9 . 10	108			0			1,5		Ingen	Ingen		
5	Hann	17 . 10	169					6	2,5		Ingen	Ingen		
6	Hann	23 . 10	210					5	5,5		Ingen	Ingen		
7	Hann	30 . 10	125					2	2,5		Ingen	Ingen		

Jaktfeltnr:		0540J0010				Fønhus				Jaktleder:		Mikael Mikkelsgård		
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad	
	Ho	29 . 9	111		0	0			1,5		Ingen	Ingen		
	Hann	26 . 9	126					2	1,5		Ingen	Ingen		
1	Ho	25 . 9	131		0	0			1,5		Ingen	Ingen		
2	Hann	25 . 9	170					4	2,5		Ingen	Ingen		

Jaktfeltnr:		0540J0041				Østre Bagn				Jaktleder:		Kjetil Storbråten		
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad	
1	Hann	25 . 9	114					2	1,5		Ikke reg.	Ikke reg.		
2	Hann	25 . 9	120					2	1,5		Ingen	Ingen		
3	Hann	27 . 10	227					2	6,5		Ingen	Ingen	En tagg på hver side er ungdyr etter	
4	Hann	1 . 10	215					7	4,5		Ingen	Ingen		
5	Hann	9 . 10	165					2	2,5		Ikke reg.	Ikke reg.	En tagg på hver side, blir nedklassifisert til	
6	Hann	10 . 10	144					4	2,5		Ikke reg.	Ikke reg.		
7	Ho	16 . 10	160			1			7,5		Ikke reg.	Ikke reg.		
8	Ho	16 . 10	65						0,5		Ikke reg.	Ikke reg.		
9	Hann	24 . 10	156					3	2,5		Ikke reg.	Ikke reg.		

Jaktfeltnr:		0540J0042				Leirskogen utmarkslag søndre				Jaktleder:		Espen Nerødgård		
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad	
1	Hann	26 . 9	184					2	2,5		Ikke reg.	Ikke reg.		
2	Ho	27 . 9	144			0			2,5		Ikke reg.	Ikke reg.		
3	Hann	27 . 9	126					2	1,5		Ikke reg.	Ikke reg.		
4	Ho	28 . 9	137			0			1,5		Ikke reg.	Ikke reg.		
5	Ho	4 . 10				0			1,5		Ikke reg.	Ikke reg.		
6	Hann	7 . 10	192					6	3,5		Ikke reg.	Ikke reg.		
7	Hann	8 . 10	231				1	10	7,5		Ikke reg.	Ikke reg.		
8	Ho	17 . 10	153			0			5,5		Ikke reg.	Ikke reg.		

Jaktfeltnr:		0540J0043		Eid		Jaktleder:		Mikkel Eid					
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Følgeev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	1 . 10		200				2	4,5		Ingen	Ingen	Nedklassifisert til ungdyr pga en tagg på
2	Hann	7 . 10	120						1,5		Ingen	Ingen	
3	Ho	11 . 10		160	1	0			3,5		Ingen	Ingen	
4	Hann	15 . 10		220				6	4,5		Ingen	Ingen	Det var en ungdyr tann i konvolutt.
5	Ho	24 . 10	95						1,5		Ingen	Ingen	

Jaktfeltnr:		0540J0044		Vesteråsen		Jaktleder:		Kjell Arne Eid					
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Følgeev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
	Hann	6 . 10	149					1	2,5		Ingen	Ingen	

Jaktfeltnr:		0540J0046		Rustebakke		Jaktleder:		Henning Dunker					
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Følgeev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Ho	28 . 9				0			9,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
2	Ho	30 . 9				0			1,5		Ikke reg.	Ikke reg.	

Valdnummer: 0540V0007 Hedalen Sør

Valdansvarlig Lars Elsrud

Jaktfeltnr: 0540J0003 Feskjiåsen Søndre

Jaktleder: Per Indrehus

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	25 . 9	205				1	11	6,5		Ingen	Ingen	
2	Ukjen	30 . 10	50						0,5	1	Ingen	Ingen	
3	Hann	30 . 10	148					2	1,5		Ingen	Ingen	

Jaktfeltnr: 0540J0004 Middagsknatten

Jaktleder: Arne Storruste

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	7 . 10	156					3	2,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
2	Hann	14 . 10	204					7	3,5		Ikke reg.	Ikke reg.	

Jaktfeltnr: 0540J0005 Storrustemarka

Jaktleder: Lars Elsrud

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
	Hann	23 . 10	140						1,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
6	Ho	23 . 10	131						1,5		Ikke reg.	Ikke reg.	

Jaktfeltnr: 0540J0007 Fossholtmarka

Jaktleder: Knut Arne Pedersen

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	2 . 10	172					4	2,5		Ingen	Ingen	

Jaktfeltnr: 0540J0008 Landsenlia

Jaktleder: Tony Strandbråten

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	25 . 9	148					3	2,5		Ingen	Ingen	
2	Hann	26 . 9	146					2	1,5		Ingen	Ingen	
3	Ho	1 . 10	157			0			2,5		Ingen	Ingen	
4	Ho	9 . 10	183		1	0			6,5		Ingen	Ingen	
5	Hann	16 . 10	205					7	5,5		Ingen	Ingen	
6	Ho	23 . 10	141			0			11,5		Ikke reg.	Ikke reg.	

Jaktfeltnr: 0540J0050 Feskjiåsen Nordre

Jaktleder: Olav og Anders Iversen

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	25 . 9	149					2	1,5		Ingen	Ingen	
2	Hann	26 . 9	275				1	7	5,5		Ingen	Ingen	
3	Ho	26 . 9	155			0			1,5		Ingen	Ingen	
4	Ho	10 . 10	105						1,5		Ingen	Ingen	

Valdnummer: 0540V0008 Best Høst

Valdansvarlig Gunnar Åsen

Jaktfeltnr:		0540J0030		Strømsåsen			Jaktleder:			Ole Bjarne Strømmen			
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	.	165				1	4			Ikke reg.	Ikke reg.	Kråka reiste med kjeven.
2	Hann	.	232				1	10	4,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
3	Hann	.							1,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
4	Ho	16 . 10			0	1			3,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
5	Hann	16 . 10							0,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
6	Ho	16 . 10			1	1			4,5		Ikke reg.	Ikke reg.	

Jaktfeltnr:		0540J0031		Tollefsrud			Jaktleder:			Finn Augdal			
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	25 . 9	237				1	10	4,5		Ingen	Ingen	
2	Ho	27 . 9	157			0			2,5		Ingen	Ingen	Nedklassifisert pga vekt til 1 1/2 åring.
3	Hann	29 . 9	160					3	2,5		Ingen	Ingen	
4	Hann	29 . 9	78						0,5		Ingen	Ingen	
5	Hann	30 . 9	184					2	3,5		Ingen	Ingen	Nedklassifisert ti 1 1/2 åring (Kun ei stang
6	Ho	3 . 10	182		1	0			3,5		Ingen	Ingen	
7	Hann	9 . 10	111					2	2,5		Ingen	Ingen	
8	Ho	17 . 10	168		0	0			2,5		Ingen	Ingen	

Jaktfeltnr:		0540J0035		Bergekollen			Jaktleder:			Finn Holmen Olsen			
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	26 . 9	149					4	3,5		Ingen	Ingen	Nedklassifisert pga vekt.
2	Ho	26 . 9	110						1,5		Ingen	Ingen	
3	Hann	26 . 9	135					2	2,5		Ingen	Ingen	
4	Ho	26 . 9	120						1,5		Ingen	Ingen	
5	Hann	27 . 9	230					8	5,5		Ingen	Ingen	
6	Hann	28 . 9	62						0,5		Ingen	Ingen	
7	Ho	28 . 9	127		1	1			13,5		Ingen	Ingen	Meget liten ku til å ha kalv. Nedklassifisert
8	Ho	29 . 9	164		1	0			5,5		Ingen	Ingen	Hadde ikke med seg kalv.
9	Hann	30 . 9	129					2	1,5		Ingen	Ingen	
10	Ho	30 . 9	171			0			2,5		Ingen	Ingen	
11	Hann	23 . 10	159					4	2,5		Ingen	Ingen	

Jaktfeltnr:		0540J0036				Bukkeberget		Jaktleder:		Øyvind Jordet			
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Ho	26 . 9	126						2,5		Ingen	Ingen	
2	Hann	27 . 9	150						3,5		Ingen	Ingen	
3	Hann	28 . 9	150						2,5		Ingen	Ingen	
4	Hann	30 . 9	244						5,5		Ingen	Ingen	
5	Ho	.	200			1			7,5		Ingen	Ingen	
6	Hann	9 . 10	244					10	3,5		Ingen	Ingen	
7	Hann	29 . 10	116					2	1,5		Ingen	Ingen	

Jaktfeltnr:		0540J0037				Garthus		Jaktleder:		Erik Garthus			
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	25 . 9	175					4	2,5		Ingen	Ikke reg.	
2	Ho	26 . 9	158			0			9,5		Ingen	Ikke reg.	
3	Ho	27 . 9	102						1,5		Ingen	Ikke reg.	
4	Ho	2 . 10	159			0			2,5		Ingen	Ikke reg.	
5	Ho	8 . 10	166			2			6,5		Ingen	Ikke reg.	
6	Ho	16 . 10	61						0,5	1	Ingen	Ikke reg.	
7	Hann	18 . 10	66						0,5		Ingen	Ikke reg.	
8	Ho	.	180			0			15,5		Ingen	Ikke reg.	

Jaktfeltnr:		0540J0038				Åsen/ Garthusåsen		Jaktleder:		Jan Erik Cae			
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
	Ho	26 . 9	52						0,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
	Hann	2 . 10	217					6	6,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
	Hann	23 . 10	178					4	3,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
	Hann	28 . 9	132					2	1,5		Ikke reg.	Ikke reg.	

Jaktfeltnr:		0540J0039				Åsen		Jaktleder:		Johan Martinussen			
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Ho	26 . 9	173			1			11,5		Ingen	Ingen	
2	Ho	26 . 9	126						1,5		Ingen	Ingen	
3	Ho	23 . 10	135						1,5		Ingen	Ingen	

Jaktfeltnr:		0540J0040		Hølera Sør			Jaktleder:		Ove Pedersen				
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Følgeev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	26 . 9	126						1,5		Ingen	Ingen	
2	Ho	27 . 9	167			0			3,5		Ingen	Ingen	
3	Ho	28 . 9	123						1,5		Ingen	Ingen	
4	Hann	29 . 9	250					8	6,5		Ingen	Ingen	
5	Ho	23 . 10	156			0			2,5		Ingen	Ingen	

Jaktfeltnr:		0540J0049		Rålia			Jaktleder:		Tor Kristian Stugård				
Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Følgeev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Ho	29 . 9	102						1,5		Ingen	Ingen	
2	Ho	2 . 10	104						1,5		Ingen	Ingen	

Rådata for: HJORT I SØR-AURDAL

Fellingsår: 2010

Valdnummer: 0540V0004 Bagn og Reinli

Valdansvarlig Nikolai Øyhus

Jaktfeltnr: 0540J0018 Hølera Nordre Heimås

Jaktleder: Ole Arne Øyhus

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
	Hann	13 . 11	108					12	4,5		Ikke reg.	Ikke reg.	
	Ho	6 . 9		70		1			6,5		Ikke reg.	Ikke reg.	Trafikk skadd måtte avlives.

Valdnummer: 0540V0008 Best Høst

Valdansvarlig Gunnar Åsen

Jaktfeltnr: 0540J0040 Hølera Sør

Jaktleder: Ove Pedersen

Felt nr.	Kjønn	Dato	Veid vekt	Ant. vekt	Melk	Kalver	Fjølgev.	Tagger	Alder	Tvilling	Flått	Hjortelusflue	Merknad
1	Hann	26 . 9	84					6	3,5		Ingen	Ingen	